Co-funded by the European Union

Anmiro Oy
projects, evaluation, writing

MITRA FRANCE

TSDA MES

L'ORMA

PEOPLE to PEOPLE
Estonia

BE SMART ON SOCIAL MEDIA: DIGITAL SKILLS FOR CRITICAL MINDS

Erasmus+ strategic partnership project
2021-1-LT02-KA220-YOU-000028814

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

SISÄLLYSLUETTELO

Käsikirjan esittely 3

Johdanto osiin 1-7 9

1. Viestinnän äärettömyys 11

2. Media ja mielikuvitus 13

3. Kriittinen etsintä 15

4. Mediatutkija 18

5. Kyberturvallisuuden simulointi 22

6. Aarteen etsintä 26

7. Navigointi kriittisen ajattelun alueella 30

8. Kriittinen ajattelu

- Totta vai tarua -kriittinen ajattelu 34
- Totta vai tarua -valeuutiset 38

9. Tunteisiin vetoaminen

- Esimerkkejä 46
- Erilaiset tyypit 57
- Harhaluuloihin perustuva toiminta 65
- Usein käytetyt loogiset virheet 73
- Varo tunteisiin vetoamista 85

10. Verkkosisällön analysointi

- Johdanto 102
- Työkalu 105
- Analysointiin liittyvä video 109

11. ChatGPT

- Tehtävä 110
- Arvioi vastauksia 112

12. Netiketti

- Tehtävä 113
- Netiketin sääntöjä 115

13. Somejättiläiset

- Sosiaalisen median jättiläisten vertailu 125
- Digilukutaito ja identiteetti 128
- Keitä ovat sosiaalisen median jättiläiset 129
- Tehtävä 131

14. Hankevideo 138

MITÄ HANKE TAVOITTELEE

- selvittää digi- ja medi-alukutaitoja ja kriittistä ajattelua
- tarjoaa koulutusmate-riaaleja E-käsikirjassa esim. sisällön analyysiin
- ohjaa tutkimaan dis-informaatiota, ml. valeuutisten purkamin-en ja autenttisen tiedon ymmärtäminen.

Medialukutaito: välttämätön taito

Sisältää kaikki tekniset, kognitiiviset, sosiaaliset, kansalaisyhteiskunnan ja luovat valmiudet, jotka mahdollistavat kansalaisten pääsyn, kriittisen ymmärryksen mediaan ja vuorovaikutuksen sen kanssa.

Medialukutaito tarkoittaa eri asioita eri maille ja sidosryhmille.

Se viittaa kaikenlaiseen mediaan, kaikenlaisten kanavien kautta (perinteinen, internet, sosiaalinen media) ja kaikenikäisille.

Fiksusti somessa

Ole kiinnostunut omasta ja lapsesi internetin käytöstä ja tutustukaa yhdessä E-käsikirjaan,

tarkoittaa kriittistä katsetta, vastuullisuutta ja tietoisuutta, verkkotoimiesi (tai nuorten) vaikutusten ymmärtämistä, digijalanjälkesi huomioon ottamista ja hyvän verkkoetiketin noudattamista.

tarkoittaa positiivisen vuorovaikutuksen edistämistä, henkilötietojen suojaamisen ja kohtaamasi tiedon kyseenalaistamisen väärien tietojen tai huijausten välttämiseksi. Fiksut somen käyttäjät myös tasapainottavat online-läsnäoloaan offline-elämänsä kanssa käyttämällä kanaviaan henkilökohtaiseen ja ammatilliseen kasvuun negatiivisuuden sijaan.

NYT SIIRRYMME SISÄLTÖÖN

KIRJASSA ON 13 TOIMINTAA/AKTIVITEETTIÄ, JOITA EDELTÄÄ LYHYT SELVITYS.

1-2. Viestinnän äärettömyys ja mielikuvitustoiminta

Tämä toiminta keskittyy kommunikoinnin äärettömyyteen ja tutkii, kuinka yksilölliset kokemukset muokkaavat ymmärrystämme kommunikaatiosta, painottaen vahvasti kriittistä ajattelua ja kykyä suodattaa tietoa tehokkaasti sosiaalisen median alueella.

3. Kriittinen tutkimustoiminta

Tämän toiminnan tavoitteena on kehittää osallistujien kriittistä ajattelua, yhteistyötä ja luovuutta. Se tarjoaa haasteita, arvoituksia ja mysteereitä, jotka vaativat osallistujilta kriittistä ajattelua, analysoimaan monimutkaisia tilanteita ja tekemään tietoisia päätöksiä.

4. Mediatutkija

Tämän toiminnan tavoitteena on kehittää kriittistä ajattelua, ryhmätyötä ja luovaa ongelmanratkaisukykyä. Osallistujat kohtaavat erilaisia haasteita, arvoituksia ja mysteereitä, hiovat kriittistä ajattelua, analysoivat monimutkaisia skenaarioita ja tekevät tietoisia päätöksiä matkan varrella.

5. Kyberturvallisuuden simulointi

Tämä kokemukselliseen oppimiseen perustuva toiminta antaa osallistujille mahdollisuuden tehdä tietoon perustuvia päätöksiä verkkoturvallisuudesta.

6. Medialukutaito Scavenger Hunt (aarteen etsintä)
parantaa medialukutaitoa analysoimalla eri lähteitä ja parantamalla taitoja tunnistaakseen puolueellisuutta, väärää tietoa ja vakuuttavia tekniikoita ryhmässä.

7. ThinkQuest: Navigointi kriittisen ajattelun alueella
yhdistää interaktiiviset keskustelut, tapaustutkimusanalyysit ja hyvämaineiset viittaukset kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan kriittisen ajattelun taitojen kehittämiseen.

8. Virheiden tunnistaminen tutkii tekniikoita epämuodollisen logiikan avulla, jonka avulla opiskelijat voivat purkaa päivittäisiä viestejä. Se esittelee erilaisia loogisia virheitä, joiden avulla osallistujat voivat tunnistaa ja analysoida puolueellista mediasisältöä.

9. Tunteisiin vetoamisen tunnistaminen tutkii totuuden jälkeisiä ilmiöitä, joissa tunteisiin ja henkilökohtaiseen uskomukseen vetoaminen vaikuttaa enemmän yleiseen mielipiteeseen kuin objektiiviset tosiasiat. Opiskelijat osallistuvat erilaisiin emotionaalisiin vetoomuksiin ja tunnistavat vakuuttavia houkutustekniikoita.

10. Verkkosisällön kriittinen arviointi auttaa opiskelijoita arvioimaan verkkosivuston sisällön luotettavuutta. Opiskelija oppii tarkistamaan tiedon oikeellisuuden ja vertailemaan eri tietolähteitä.

11. ChatGPT (tekoäly) Vuorovaikutteinen tehtävä kriittisen medialukutaidon parantamiseksi, jolloin osallistujat voivat harjoitella ChatGPT:n vastausten arviointia ja tulkintaa. Tavoitteena on kehittää kriittistä ajattelua ja taitoa erottaa luotettavaa tietoa epäluotettavista lähteistä.

12. Netiketti antaa opiskelijoille käyttäytymissäännöt sujuvan virtuaalisen viestinnän varmistamiseksi.

13. Somejättiläiset ovat suuria yrityksiä ja opiskelijat tutkivat niitä ja saavat käsityksen siitä, miksi näiden alustat keräävät ja tallentavat runsaasti käyttäjätietoja. Aktiviteetti tarjoaa esimerkkejä tietyntyyppisistä kerätyistä tiedoista ja korostaa alustojen välisiä eroja.

14. Video: Hankkeen videot tarjoavat arvokkaita resursseja medialukutaidon opettamiseen ja antavat yksilöille mahdollisuuden analysoida sosiaalista mediaa kriittisesti ja älykkäästi. Ymmärtämällä tiedotusvälineiden puolueellisuutta ja virheellisyyksiä henkilöt voivat havaita tiedotusvälineiden uutisoinnin taustalla olevat agendat ja kehittää vivahteikkaamman näkemyksen ajankohtaisista tapahtumista.

Ole fiksu sosiaalisessa mediassa

1 Vuorovaikutteisten keskustelujen, tapaustutkimusten analyysin ja viittausten hyvämaineisiin lähteisiin avulla voidaan kehittää kriittisen ajattelun taitoja.

2 Media- ja mielikuvitustoiminnassa keskityttiin viestinnän äärettömyyteen: viestintä kulkee jokaisen ihmisen kokemusten ja linssien läpi. Jokainen näkee sanan käsitteen suhteessa omaan kokemukseensa sekä yksilönä että yhteiskunnassa (iän, sukupuolen jne. mukaan). Tarkoituksena on kehittää kriittistä ajattelua ja oppia suodattamaan tietoa sosiaalisessa mediassa.

3 Kriittisen etsintätoiminnan tavoitteena on kehittää osallistujien kriittistä ajattelua, yhteistyökykyä ja luovuutta. Osallistujilla on mahdollisuus ratkaista haasteita, arvoituksia ja mysteerejä, ja sitä varten heidän on harjoitettava kriittistä ajatteluaan, analysoitava monimutkaisia tilanteita ja tehtävä perusteltuja päätöksiä.

4 Media investigator on epävirallinen koulutustoiminta, jonka tarkoituksena on kouluttaa kriittiseen ajatteluun ja mediatietoisuuteen. Tässä ryhmätoiminnassa osallistujat työskentelevät yhdessä analysoidakseen ja arvioidakseen erilaista mediasisältöä, tunnistaakseen ennakkoluuloja ja erottaakseen toisistaan luotettavat ja epäuskottavat lähteet. Tavoitteena on antaa osallistujille valmiudet tulla arvostelukykyisiksi tiedon kuluttajiksi mediamaailmassa.

5 Kyberturvallisuuden simulointi Tämä epävirallinen koulutus perustuu kokemuksellisen oppimisen ja vuorovaikutteisen osallistumisen vakiintuneisiin periaatteisiin. Toiminnan tarkoituksena on tarjota mukaansatempaava ja mieleenpainuva oppimiskokemus, joka antaa osallistujille valmiudet tehdä tietoon perustuvia päätöksiä verkkoturvallisuudestaan.

6 Medialukutaito Scavenger Hunt -toiminnan tavoitteena on parantaa osallistujien medialukutaitoa analysoimalla ja purkamalla kriittisesti erilaisia medialähteitä. Osallistujat työskentelevät ryhmissä etsiäkseen ja arvioidakseen erityyppistä mediasisältöä ja tunnistaakseen mahdollisia ennakkoluuloja, väärää tietoa ja vakuuttavia tekniikoita.

7 ThinkQuest: Navigating the Realm of Critical Thinking: Navigating the Realm of Critical Thinking -toiminta, joka sisältää vuorovaikutteisia keskusteluja, tapaustutkimusten analysointia ja viittauksia arvostettuihin lähteisiin, tarjoaa kattavan kokemuksen kriittisen ajattelun taitojen kehittämiseksi.

“Virheiden tunnistaminen” -tehtävässä käsitellään vakuuttavia tekniikoita epävirallisen logiikan näkökulmasta. Se auttaa oppilaita ymmärtämään päivittäin saamiaan viestejä. Näin ollen osallistujat pystyvät tunnistamaan ja analysoimaan puolueellista mediasisältöä.

VIESTINNÄN ÄÄRETTÖMYYS

TAVOITTEET	Lisätään tietoisuutta sanallisen viestinnän subjektiivisesta vuorovaikutuksesta käytännön toiminnan avulla.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Viestinnän äärettömyys: viestintä kulkee kunkin henkilön kokemusten ja silmälasien läpi. Jokainen näkee sanan käsitteen suhteessa omaan kokemukseensa sekä yksilönä että yhteiskunnassa (iän, sukupuolen jne. mukaan) Kehittää kriittistä ajattelua. Opettele suodattamaan tietoa sosiaalisessa mediassa.
AIKA	Noin 1 tunti
ASETUS	Huone, ei liian suuri
MATERIAALIT	Paperit ja tussit
TOIMINNAN KUVAUS	OSA A: Osallistujien on suljettava silmänsä, ja kouluttaja sanoo sanan. Tämän jälkeen osallistujia pyydetään avaamaan silmänsä ja piirtämään, mitä he ovat kuvitelleet kuullessaan kyseisen sanan. He huomaavat, että jokainen on kuvitellut jotain erilaista. Esimerkiksi sanan “lahja” kohdalla joku piirtää laatikon, joku toinen joululahjan joulukuusen alle ja joku toinen lahjan nauhan tai lentoliput. Keskustelu: keskustelkaa siitä, miksi jokainen on tehnyt erilaisen piirroksen.

VIESTINNÄN ÄÄRETTÖMYYS

PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta toiminnasta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia he tekivät.
POHDINNAT JA VALIDOINTIMENETELMÄT	Pohdinnassa keskitytään “äärettömän” tulkintaan viestinnässä. Jokainen meistä hahmottaa asioita omassa mielessään elämänkokemustensa ja yhteiskunnallisen roolinsa mukaisesti.
VIITTEET/ KIRJALLISUUS	STEPHEN R. COVEI “7 roolia menestykseen”

MEDIA JA MIELIKUVITUS

TAVOITTEET	Kriittisen ajattelun kehittäminen. Opi suodattamaan tietoa sosiaalisessa mediassa.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Viestinnän äärettömyys: viestintä kulkee kunkin henkilön kokemusten ja silmälasien läpi. Jokainen näkee sanan käsitteen suhteessa omaan kokemukseensa sekä yksilönä että yhteiskunnassa (iän, sukupuolen jne. mukaan) Kehittää kriittistä ajattelua. Opettele suodattamaan tietoa sosiaalisessa mediassa.
AIKA	Noin 1 tunti
PAIKKA	Huone, ei liian suuri
MATERIAALIT	Paperit, joissa on lauseita ja kyniä Esimerkki lauseista: • Juo mehu aamulla ja sinusta tulee kauniimpi • Käytä kiinteää shampoota ja sinusta tulee vastustamaton. • Tilaa uutiskirje ja saat kauniin lahjan. • Matkustaminen kanssamme on paras kokemus, jonka voit kuvitella. • Pysy turvassa, lennä kanssamme • Kehosi on temppeli

MEDIA JA MIELIKUVITUS

MATERIAALIT	• Jos käytät tätä hajuvettä, kaikki haluamasi ihastuvat sinuun • Siitä lähtien kun aloin käyttää tätä voidetta ihostani tuli fantastinen • Jos haluat olla onnellinen, sinun pitäisi laulaa laulu joka päivä... • Jokainen voi laihtua syömällä omenan päivässä
TOIMINNAN KUVAUS	Osallistujat saavat paperin, johon on koottu joitakin lauseita/lauseita sosiaalisesta mediasta ja mainoksista (ks. liite I). Heidän on alleviivattava sanat, jotka heidän mielestään voidaan tulkita eri tavoin. Keskustelu: Mitkä yleisöt/kokemukset/emootiot saattavat vakuuttaa sinut jostakin asiasta?
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta toiminnasta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia he tekivät.
POHDINNAT JA VALI-DOINTIMENETELMÄT	Pohdinnassa keskitytään siihen, miten ja kuka voi käyttää yleisöä/kokemuksia/tunteita vakuuttamaan jostakin asiasta.
VIITTEET/ KIRJALLISUUS	STEPHEN R. COVEI “7 roolia menestykseen”

KRIITTINEN ETSINTÄ

TAVOITTEET	Tavoitteena on kehittää osallistujien kriittistä ajattelua, yhteistyökykyä ja luovuutta. Osallistujilla on mahdollisuus ratkaista haasteita, arvoituksia ja mysteerejä, ja sitä varten heidän on harjoitettava kriittistä ajatteluaan, analysoitava monimutkaisia tilanteita ja tehtävä perusteltuja päätöksiä.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	• Kriittisen ajattelun taitojen kehittäminen ja kyky soveltaa niitä todellisissa tilanteissa. • Opitaan tekemään yhteistyötä muiden kanssa ongelmien ratkaisemiseksi. • Opitaan miten haasteisiin voi vastata luovasti
AIKA	Noin 2 tuntia
PAIKKA	Huone, ei liian suuri
MATERIAALIT	Pelisäännöt: 1. Jaa osallistujat 4-6 hengen ryhmiin. 2. Päättäkää, kuka on tarinankertoja, joka johtaa ryhmiä. 3. Kullakin joukkueella on käytössään kartta, pulmalehti ja vihjeet.

KRIITTINEN ETSINTÄ

MATERIAALIT

- Aloitusskenaario: Kertoja esittelee seikkailun kontekstin. Ryhmät löytävät itsensä muinaisesta linnasta, joka on täynnä aarteita. Joukkueiden on päästävä Viisauden huoneeseen, josta löytyy ylin viisaus, mutta sitä varten niiden on ratkaistava joukko salaperäisiä haasteita.
- Palapelit ja haasteet: Kertoja esittää erilaisia monimutkaisia tilanteita arvoitusten, arvoitusten tai pulmien muodossa. Ryhmien on analysoitava huolellisesti annetut vihjeet ja keskusteltava mahdollisista ratkaisuista kriittisen ajattelun avulla.
- Esimerkki arvoitus: “Olet löytänyt huoneen, jossa on kolme ovea. Jokaisen oven yläpuolella on kaiverrettu lause: “Vain yksi ovi vie sinut eteenpäin, tarvitaan kriittistä mieltä, mutta vain yksi sana jokaisesta ovesta on totta. ‘ Sanat ovat: ‘Totuus’, ‘Valehtelija’ ja ‘Satunnainen’. Minkä oven valitset ja miksi?”
- Ryhmät keskustelevat ja tekevät ryhmäpäätöksen, joka perustuu todisteisiin, vahvoihin argumentteihin ja kriittiseen päättelyyn. Johtaja arvioi vastaukset ja antaa palautetta.
- Eteneminen ja palkinnot: Joukkueet etenevät linnassa ratkaisemalla onnistuneesti arvoituksia. He saavat palkintoja, kuten maagisia esineitä tai lisävihjeitä, jotka auttavat heitä seuraavissa haasteissa.

KRIITTINEN ETSINTÄ

MATERIAALIT	• Viisauden huoneeseen pääsevällä joukkueella on viimeinen haaste, jossa se soveltaa kaikkia seikkailun aikana opittuja kriittisen ajattelun taitoja. Oikea ratkaisu avaa kammion ja paljastaa korkeimman viisauden.
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta toiminnasta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia he tekivät.
POHDINNAT JA VALIDOINTIMENETELMÄT	Pohdi hetki toimintaa ja jaa osallistujien työpajan aikana kokemia tunteita.

MEDIA TUTKIJA

TAVOITTEET	“Media Investigator” on epävirallinen koulutustoiminta, jonka tarkoituksena on kouluttaa kriittiseen ajatteluun ja mediatietoisuuteen. Tässä ryhmätoiminnassa osallistujat työskentelevät yhdessä analysoidakseen ja arvioidakseen erilaisia mediasisältöjä, tunnistaakseen ennakkoluuloja ja erottaakseen toisistaan luotettavat ja epäuskottavat lähteet. Tavoitteena on antaa heille valmiudet tulla arvostelukykyisiksi tiedon kuluttajiksi mediamaailmassa.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Kriittisen ajattelun taitojen kehittäminen medialähteiden uskottavuuden arvioimiseksi. Lisätään tietoisuutta tiedotusvälineiden puolueellisuudesta ja mahdollisista manipulointitekniikoista. Annetaan osallistujille mahdollisuus tehdä tietoon perustuvia mediavalintoja. Parannetaan kykyä tunnistaa väärää tietoa ja valeuutisia.
AIKA	Noin 1,5-2 tuntia
PAIKKA	Huone

MEDIA TUTKIJA

MATERIAALIT

- Tiedotusvälineistä otettuja esimerkkejä (artikkelit, kuvat, videot, sosiaalisen median viestit jne.).
- Projektori ja valkokangas mediaesimerkkien esittämistä varten (valinnainen).
- Fläppitaulupaperia ja tusseja.
- Tiedotusvälineiden arviointikriteerit (laadittu etukäteen).

TOIMINNAN KUVAUS

1. Esittele osallistujille valikoima mediaesimerkkejä.
Esimerkkien tulisi edustaa eri lajityyppejä ja lähteitä, mukaan lukien sekä uskottavia että epäluotettavia.
Käytä mahdollisuuksien mukaan todellisia esimerkkejä, jotka liittyvät ajankohtaisiin tapahtumiin tai osallistujia kiinnostaviin aiheisiin. Näytä mediaesimerkkejä näytöllä tai anna fyysisiä kopioita osallistujien tutkittavaksi.
2. Jaa osallistujat pienempiin ryhmiin (3-5 jäsentä per ryhmä).
- Kullekin ryhmälle annetaan tietty mediaesimerkki, jota analysoidaan ja arvioidaan käyttäen tiedotusvälineiden arviointikriteerejä; ohjeistetaan ryhmiä keskustelemaan kriittisesti ja tunnistamaan sisällön mahdolliset ennakkoluulot, uskottavuus ja tarkkuus.

MEDIA TUTKIJA

TOIMINNAN KUVAUS	3. Pyydä kutakin ryhmää esittelemään havaintonsa ja analyysinsä muille osallistujille. • Kannusta kysymysten esittämiseen ja keskusteluihin jokaisen esityksen aikana ja sen jälkeen kriittisen ajattelun ja mediatietoisuuden edistämiseksi. 4. Järjestä ryhmäkeskustelu media-analyysin avulla saaduista haasteista ja oivalluksista. Korostakaa, että on tärkeää tarkistaa useista lähteistä saadut tiedot ennen johtopäätösten tekemistä. Keskustelkaa strategioista, joiden avulla voitte pysyä mediatietoisina ja vastuullisina tiedon kuluttajina. Selittäkää kriittisen ajattelun ja mediatietoisuuden merkitys nykypäivän digitaaliaikana; keskustelkaa väärän tiedon yleisyydestä ja vaikutuksista. asettaa perussäännöt kunnioittavalle keskustelulle ja kannustaa ennakkoluulottomaan lähestymistapaan. 5. Johtopäätös: tee yhteenveto toiminnasta saaduista keskeisistä kokemuksista. Anna lisäresursseja tai vinkkejä medialukutaidon ja kriittisen ajattelun taitojen kehittämiseksi edelleen.
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta toiminnasta, myös siitä, mitä

MEDIA TUTKIJA

PEDAGOGISET SUOSITUKSET	osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia he tekivät.
POHDINNAT JA VALIDOINTIMENETELMÄT	Pohdi hetki toimintaa ja jaa tunteet, joita osallistujat kokivat työpajan aikana.

KYBERTURVALLISUUDEN SIMULOINTI

TAVOITTEET	Toiminnan tavoitteena on lisätä osallistujien tietämystä tietoverkkouhkista, haavoittuvuuksista ja parhaista käytännöistä osallistavan simulaation avulla.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Tämä epävirallinen koulutus perustuu kokemuksellisen oppimisen ja vuorovaikutteisen osallistumisen vakiintuneisiin periaatteisiin. Skenaariopohjaisella lähestymistavalla pyritään simuloimaan todellisia tietoverkkotapahtumia ja kannustetaan osallistujia yhteistyöhön, ongelmanratkaisuun ja kokemusten pohtimiseen. Toiminnan tarkoituksena on tarjota mukaansatempaava ja mieleenpainuva oppimiskokemus, joka antaa osallistujille valmiudet tehdä tietoon perustuvia päätöksiä verkkoturvallisuudestaan.
AIKA	Noin 90 min
PAIKKA	Huone

KYBERTURVALLISUUDEN SIMULOINTI

MATERIAALIT	• Kannettavat tietokoneet tai tabletit osallistujille (jos saatavilla) • Projektori ja valkokangas. • Valkotaulu ja tussit. • Tulostetut skenaariot ja roolikortit. • Tarralaput ja tussit.
TOIMINNAN KUVAUS	**10 minuuttia:** Toivota osallistujat tervetulleiksi ja esittele toiminnan tarkoitus: tutustua kyberturvallisuuden käsitteisiin simuloidun skenaarion avulla. Selitä, että osallistujat omaksuvat eri rooleja ja tekevät yhteistyötä kybervaaratilanteeseen vastaamiseksi. **15 minuuttia:** Esitä kuvitteellinen skenaario (esim. phishing-hyökkäyksen kohteena oleva pienyritys tai sosiaalisen median tili, joka on vaarantunut). Kuvaile lyhyesti hahmot ja roolit, joita osallistujat simulaation aikana omaksuvat (esim. IT-päällikkö, työntekijä, asiakas), ja jaa osallistujille tulostetut roolikortit, joissa heille jaetaan tietyt roolit skenaariossa. Jokaisen osallistujan on luettava roolinsa ja ymmärrettävä vastuunsa.

KYBERTURVALLISUUDEN SIMULOINTI

TOIMINNAN KUVAUS

40 minuuttia:

Jaa osallistujat pienryhmiin, joissa kussakin ryhmässä on eri roolihenkilöt. Ohjeistakaa kutakin ryhmää toimimaan yhdessä skenaarioon vastaamiseksi keskustelemalla ja päättämällä sopivista toimista.

Kannusta osallistujia pohtimaan päätöstensä mahdollisia seurauksia.

20 minuuttia:

Pyydä kutakin ryhmää esittelemään päätöksensä ja toimensa suurelle ryhmälle.

Keskustelkaa eri lähestymistavoista ja niiden tuloksista.

Keskustele viestinnän, yhteistyön ja nopean päätöksenteon merkityksestä tietoverkko-onnettomuuksiin reagoitaessa.

Kyberturvallisuuden pohdinta - 15 minuuttia:

Pyydä osallistujia pohtimaan, mitä he oppivat simulaatiosta.

Listaa taululle tai isolle paperille keskeiset asiat, jotka ovat jääneet mieleen toiminnasta.

Yhteenveto ja palaute (10 minuuttia)

KYBERTURVALLISUUDEN SIMULOINTI

PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta simulaatiosta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia.
POHDINNAT JA VALIDOINTIMENETELMÄT	Pohdi hetki toimintaa ja jaa tunteet, joita osallistujat kokivat työpajan aikana.
VIITTEET/ KIRJALLISUUS	Kyberturvallisuuskoulutus: Greg Austin, Routledge, Jul 30, 2020.

AARTEEN ETSINTÄ

TAVOITTEET	Toiminnan tavoitteena on parantaa osallistujien medialukutaitoa analysoimalla ja purkamalla kriittisesti erilaisia medialähteitä. Osallistujat työskentelevät ryhmissä etsiäkseen ja arvioidakseen erityyppistä mediasisältöä ja tunnistaakseen mahdolliset ennakkoluulot, väärän tiedon ja suostuttelutekniikat.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Kriittinen ajattelu, medialukutaito, mahdollisten ennakkoluulojen, väärän tiedon ja suostuttelutekniikoiden tunnistaminen.
AIKA	Noin 90 min
ASETUS	Huone
MATERIAALIT	Laitteet, joissa on internetyhteys (älypuhelimet, tabletit, kannettavat tietokoneet) Tulostetut tai sähköiset versiot medialukutaidon metsästyslomakkeesta (katso alla). Kynät tai lyijykynät

AARTEEN ETSINTÄ

TOIMINNAN KUVAUS

Aloita selittämällä medialukutaidon merkitys nykyisessä tiedon kyllästämässä maailmassa. Keskustelkaa väärän tiedon, ennakkoluulojen ja mediassa käytettyjen suostuttelutekniikoiden yleisyydestä. Esittele lyhyesti aarteenmetsästyksen käsite ja sen tavoitteet.
Jaa osallistujat 3-5 hengen pienryhmiin.
Kannusta moninaisuutta tiimeissä erilaisten näkökulmien edistämiseksi.

Anna kullekin ryhmälle medialukutaidon aarteenmetsästyksen työseloste.
Selitä, että ryhmät etsivät ja analysoivat erilaisia median sisältöjä työarkin kehotusten perusteella. Aseta toiminnalle aikaraja (30-40 minuuttia, riippuen sisällön monimutkaisuudesta).
Kerää kaikki osallistujat koolle ja helpota ryhmäkeskustelua heidän havainnoistaan ja kokemuksistaan. Kannusta ryhmiä jakamaan näkemyksiään, haasteitaan ja löydöksiään mediasisältöä arvioidessaan.Keskustelkaa erityisistä esimerkeistä havaituista ennakkoluuloista, vääristä tiedoista ja suostuttelutekniikoista.
Pyydä osallistujia pohtimaan yksilöllisesti, mitä he ovat oppineet toiminnassa.
Keskustellaan tärkeimmistä kokemuksista ja strategioista, joiden

AARTEEN ETSINTÄ

TOIMINNAN KUVAUS

avulla he voivat olla medialukutaitoisempia jokapäiväisessä elämässään.
Kiitä osallistujia heidän osallistumisestaan ja rohkaise heitä jatkamaan medialukutaitojen harjoittelua. Tarjoa lisäresursseja (verkkosivuja, kirjoja, verkkokursseja) medialukutaidon oppimista varten.

Aarteen metsästyksen -työseloste:

Huomautus: Muokkaa kehotuksia nykyisten mediatrendien ja käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Etsi uutisartikkeli:

- Tunnista uutisartikkelin lähde.
- Onko lähde tunnettu uskottavuudestaan? Miksi vai miksi ei?
- Analysoi käytettyä kieltä: Onko se neutraalia vai puolueellista? Etsi latautuneita sanoja.

Sosiaalisen median viesti:

- Etsi sosiaalisen median viesti (esim. twiitti, Facebook-postaus).
- Kuka on kirjoittaja? Mikä on hänen tarkoituksensa?
- Voitteko tarkistaa viestin tiedot? Miten?

Mainos:

- Löydä verkkomainos (banneri, video, sponsoroitu sisältö).
- Mihin tunteisiin tai haluihin mainos vetoaa?
- Onko tiedot esitetty objektiivisesti tai vakuuttavasti?

AARTEEN ETSINTÄ

TOIMINNAN KUVAUS	**Käyttäjien luoma sisältö:** • Etsi käyttäjän luoma video tai blogikirjoitus. • Onko tekijä aiheen asiantuntija? Mistä sen huomaa? • Onko merkkejä vääristä tiedoista tai puolueellisuudesta?
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta simulaatiosta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia.
POHDINNAT JA VALI-DOINTIMENETELMÄT	Pohdi hetki toimintaa ja jaa tunteet, joita osallistujat kokivat työpajan aikana.
VIITTEET/ KIRJALLISUUS	Hobbs, R. (2018). “Havaintokyvyn taito: Kysymysten olennainen rooli medialukutaidon opetuksessa.” Journal of Media Literacy Education, 10(3), 70-77. Medialukutaidon keskus. (n.d.). “Viisi avainkysymystä, jotka voivat muuttaa maailmaa”. MediaSmarts. (n.d.). “Digitaalisen ja medialukutaidon perusteet”.

NAVIGOINTI KRIITTISEN AJATTELUN ALUEELLA

TAVOITTEET	Kriittisen ajattelun taitojen kehittäminen vuorovaikutteisten keskustelujen, tapaustutkimusten ja ohjatun analyysin avulla.
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Vuorovaikutteiset keskustelut, tapaustutkimusten analysointi ja viittaukset arvostettuihin lähteisiin tarjoavat kattavan kokemuksen kriittisen ajattelun taitojen kehittämiseksi.
AIKA	Noin 90-120 min
PAIKKA	Huone
MATERIAALIT	Tussit ja muistilaput. Painetut tapaustutkimukset tai skenaariot (3-4). Ajastin. Kriittisen ajattelun suuntaviivoja sisältävät käsikirjat. Viitteet jatkolukemista varten.

NAVIGOINTI KRIITTISEN AJATTELUN ALUEELLA

TOIMINNAN KUVAUS

Aloita antamalla kattava katsaus kriittiseen ajatteluun, sen merkitykseen ja rooliin päätöksenteossa, ongelmanratkaisussa ja tehokkaassa viestinnässä.
Esitä ryhmälle joukko ajatuksia herättäviä “Entä jos...?” -kysymyksiä. Rohkaise osallistujia kertomaan ensireaktioistaan, mikä edistää kriittistä ajattelua alusta alkaen.
Jaa käsikirjoja, joissa on keskeisiä kriittisen ajattelun ohjeita, kuten oletusten analysointi, todisteiden arviointi ja vaihtoehtoisten näkökulmien huomioon ottaminen.
Jaa osallistujat pienryhmiin ja tarjoa kullekin ryhmälle reaalimaailman ongelma, kuten yhteiskunnallinen haaste tai ajankohtainen uutisaihe. Pyydä ryhmiä keskustelemaan ongelmasta, tunnistamaan oletukset ja ideoimaan mahdollisia ratkaisuja.
Tapaustutkimusten analysointi (30-45 minuuttia): Tarjotaan painettuja tapaustutkimuksia tai skenaarioita, jotka vaativat kriittistä ajattelua monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseksi. Kukin ryhmä saa eri tapaustutkimuksen analysoitavaksi, arvioitavaksi ja keskusteltavaksi.

NAVIGOINTI KRIITTISEN AJATTELUN ALUEELLA

TOIMINNAN KUVAUS

Ohjeista ryhmiä analysoimaan tapaustutkimuksensa kriittisen ajattelun ohjeiden avulla. Pyydä kutakin ryhmää esittelemään analyysinsä ja korostamaan lähestymistapaansa ja johtopäätöstensä perusteluja.
Keskustelun edistäminen esitettyjen ratkaisujen moninaisuudesta ja käytetyistä erilaisista kriittisen ajattelun strategioista. Kannusta osallistujia pohtimaan, mitä he ovat oppineet toisiltaan. Tarjoa joukko arkipäivän skenaarioita (esim. henkilökohtaisten päätösten tekeminen, verkossa olevan tiedon arviointi) ja keskustele siitä, miten kriittistä ajattelua voidaan soveltaa päätöksenteon parantamiseen.
Jaa luettelo suositelluista kirjoista, artikkeleista tai verkkolähteistä, joihin osallistujat voivat tutustua syventääkseen ymmärrystään kriittisestä ajattelusta.
Päätä toiminta tekemällä yhteenveto istunnosta saaduista keskeisistä oivalluksista ja kannustamalla osallistujia sisällyttämään kriittinen ajattelu jokapäiväiseen elämäänsä.

NAVIGOINTI KRIITTISEN AJATTELUN ALUEELLA

PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta simulaatiosta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia.
POHDINNAT JA VALI-DOINTIMENETELMÄT	Pohdi hetki toimintaa ja jaa tunteet, joita osallistujat kokivat työpajan aikana.
VIITTEET/ KIRJALLISUUS	Halpern, D. F. (2014). Ajattelu ja tieto: An Introduction to Critical Thinking. Psychology Press. Paul, R., & Elder, L. (2006). Kriittinen ajattelu: The Nature of Critical and Creative Thought. Journal of Developmental Education, 31(2), 34-35. Kriittisen ajattelun perusta. (2021). Kriittisen ajattelun käsitteiden ja työkalujen pienoisopas. Kriittisen ajattelun säätiö. Facione, P. A. (2015). Kriittinen ajattelu: What It Is and Why It Counts. Measured Reasons LLC.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -KRIITTINEN AJATTELU

TAVOITE:	Määritellä käsite “kriittinen ajattelu”, Osallistujat hallitsevat kriittisen ajattelun kehittämiseen tarvittavat tekniikat ja taidot.
KOHDERYHMÄ:	Nuoret - maahanmuuttajat sekä lukiolaiset ja opiskelijat.
KIELI:	Englanti, liettua, venäjä ukrainalaisten, valkovenäläisten, Venäjältä karkotettujen liettualaisten lasten ja lastenlasten kanssa tehtävään työhön.
AIKA:	1 tunti
VÄLINEET JOHTAMISTA VARTEN:	Lisää taulukko ja vastaanotto “Cluster”
PÄTEVYYDET:	Tapahtuman aikana osallistujien tulee saavuttaa: • Kyky työskennellä itsenäisesti tekstin parissa • Kyky analysoida saatuja tietoja • Joustavan ajattelun kehittämisen motivaatio • Taito työskennellä ryhmässä

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -KRIITTINEN AJATTELU

OHJEET, OLOSUHTEET JA MATERIAALIT:	1.Ilmainen valoisa ja tuuletettu huone, 14 tuolia, 3 pöytää, taulu. 2. Mobiili Internet tai WiFi 3. Kirjoitusvälineet: 5 arkkia piirustuspaperia, huopakärkikynät, kolme kappaletta punaisia, mustia ja vihreitä, A4-paperia -12 arkkia 4. Tekstiä ryhmätyöskentelyä varten - 4 kappaletta, tekstejä yksilötyöskentelyä varten - 12 arkkia, painettuja taulukoita yksilötyöskentelyä varten - 12 arkkia. 5. Mobiililaitteet Internet-yhteyttä varten. 6. Vesi, kertakäyttöastiat 7.Osallistujien määrä - 10-12 henkilöä.
OPPIMISEN VAIHEET:	1. Teoreettinen osa (dia 2.3) 2. Yksilöllinen työskentely tekstin kanssa käyttämällä lisäystaulukkoa (dia 4,5,6). 3. Valmiiden taulukoiden analysointi Analysoinnin jälkeen valmiita taulukoita, näemme, että et ole familiar kanssa monia tosiasioita tässä artikkelissa tai sinulla on kysymyksiä, epäilyksiä, miten tulimme siihen tulokseen, että kaikki tiedot on mietittävä uudelleen ja tarkistettava luotettavuus.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -KRIITTINEN AJATTELU

OPPIMISEN VAIHEET:	4. Teoreettinen osa: Kriittisen ajattelun kehittyneelle henkilölle välttämätön osaamiskokonaisuus. (Dia 7,8) 5. Ryhmätyöskentely (Aktiviteetti)
LINKIT:	Linkit käytettyihin materiaaleihin https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/10/lat - via-refugees-and-migrants-arbitarily-detained-tortured-and-forced-to-voluntarily-return-to-their-countries/
LIIKUNTA (TOIMINTA):	1.Jaa osallistujat kolmeen 4 hengen ryhmään. 2. Jakakaa ryhmätyön materiaalit. Jokaiselle joukkueelle 1 puuvillaliina ja 3 huopakynää (punainen, musta, vihreä). 3. Kehota oppilaita ideoimaan ryhmissä lukemaan lukemaansa tekstiä käyttäen kriittisen ajattelun välineitä suunnitelman mukaisesti: - Käytä yhtä perustietojen todentamismenetelmistä - “5W + H”. (dia 9) - Vastaa kysymyksiin (dia 10)

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -KRIITTINEN AJATTELU

LIIKUNTA (TOIMINTA):

4. Ryhmätyön esittely (3-5 minuuttia)
Heijastus Heijastusmenetelmä:
- “Cluster”:
tiedon esittäminen kuvan muodossa
Avainkäsite “Kriittinen ajattelu” on kirjoitettu keskelle, ja sen viereen on kirjoitettu avainkäsitteeseen liittyvä käsite. Tarkista viestinnän avulla koulutuksen tuloksena saadut tiedot.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

“KAIKKI ARVOKKUUTEMME ON KYVYSSÄ AJATELLA, VAIN AJATUS KOHOTTAA MEIDÄT, EIKÄ AVARUUS JA AIKA, JOISSA EMME OLE MITÄÄN”. YRITTÄKÄÄMME AJATELLA ARVOKKAASTI, SE ON MORAALIN PERUSTA”.”

PASCAL BLAISE

Elämme tiedon orjuuttamisen aikakautta. Yli 90 prosenttia tiedosta on luotu viime vuosina. Tutkijat ovat laskeneet, että nykyihminen saa viikossa yhtä paljon tietoa kuin keskiaikainen ihminen koko elämänsä aikana. Sosiaaliset verkostot, televisio - kaikki tämä muodostaa todellisuuden, joka alistaa tietoisuutemme.

Tiedon runsaus on helpottanut elämäämme, sillä nyt voit oppia mitä tahansa parilla klikkauksella. Ongelmana oli kuitenkin valeuutiset. Usein kyse on tiedosta, joka naamioidaan onnistuneesti faktoiksi ja kuulostaa uskottavalta. Tiedon läpikäydessä tyydymme valmiisiin loogisiin johtopäätöksiin, muihin johtopäätöksiin, jotka usein perustuvat tuntemuksiin ja intuitioon. Meidän on yhä vaikeampaa keskittyä, pohtia väitteitä ja etsiä todisteita.
Maailman talousfoorumin mukaan kriittinen ajattelu on yksi kymmenestä tärkeimmästä ja kysytyimmästä taidosta vuoteen 2025 mennessä. Jotta voit ratkaista monimutkaisia eettisiä, taloudellisia ja ympäristöongelmia tulevaisuudessa, sinun on opittava käsittelemään tietoa ja omaa ajatteluasi jo nyt.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

Pyrimme aina keräämään tietoa omista käytännöistämme ja kokemuksistamme, eikä käyttämämme teksti ole poikkeus. Kerran maahanmuuttajien telegram-chatissamme, johon kuuluu yli 40 yksi osallistujista postitti tietoja tai uutisia, jotka hän oli lukenut internetistä (TASS).
Suosittelemme, että luet tekstin huolellisesti ja teet muistiinpanoja jokaisen artikkelissa mainitun seikan vieren, joka vastaa tietoisuuttasi siitä tai siitä seikasta, suosittelemme käyttämään insert-taulukkoa.

Lisää TAULUKKO
T - Tiedän jo
+ - Uusi minulle
- Ajattelin toisin
? - En ymmärrä, minulla on kysymyksiä

V	+	-	?

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

TASS 13. lokakuuta 2022

“Latvian viranomaiset rikkovat vakavasti pakolaisten ja siirtolaisten oikeuksia Valko-Venäjän vastaisella rajalla ja käyttävät kidutusta heitä vastaan”, todetaan ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalin raportissa.

Sen mukaan maahanmuuttajia ja pakolaisia, myös lapsia, pidettiin mielivaltaisesti “määrittelemättömissä paikoissa” Latvian metsissä, joissa heitä pahoinpideltiin. Lisäksi Latvian viranomaiset antoivat sähköshokkeja eri ruumiinosiin, myös sukupuolielimiin. Joitakin siirtolaisia palautettiin myös “laittomasti ja väkisin” Valko-Venäjälle.

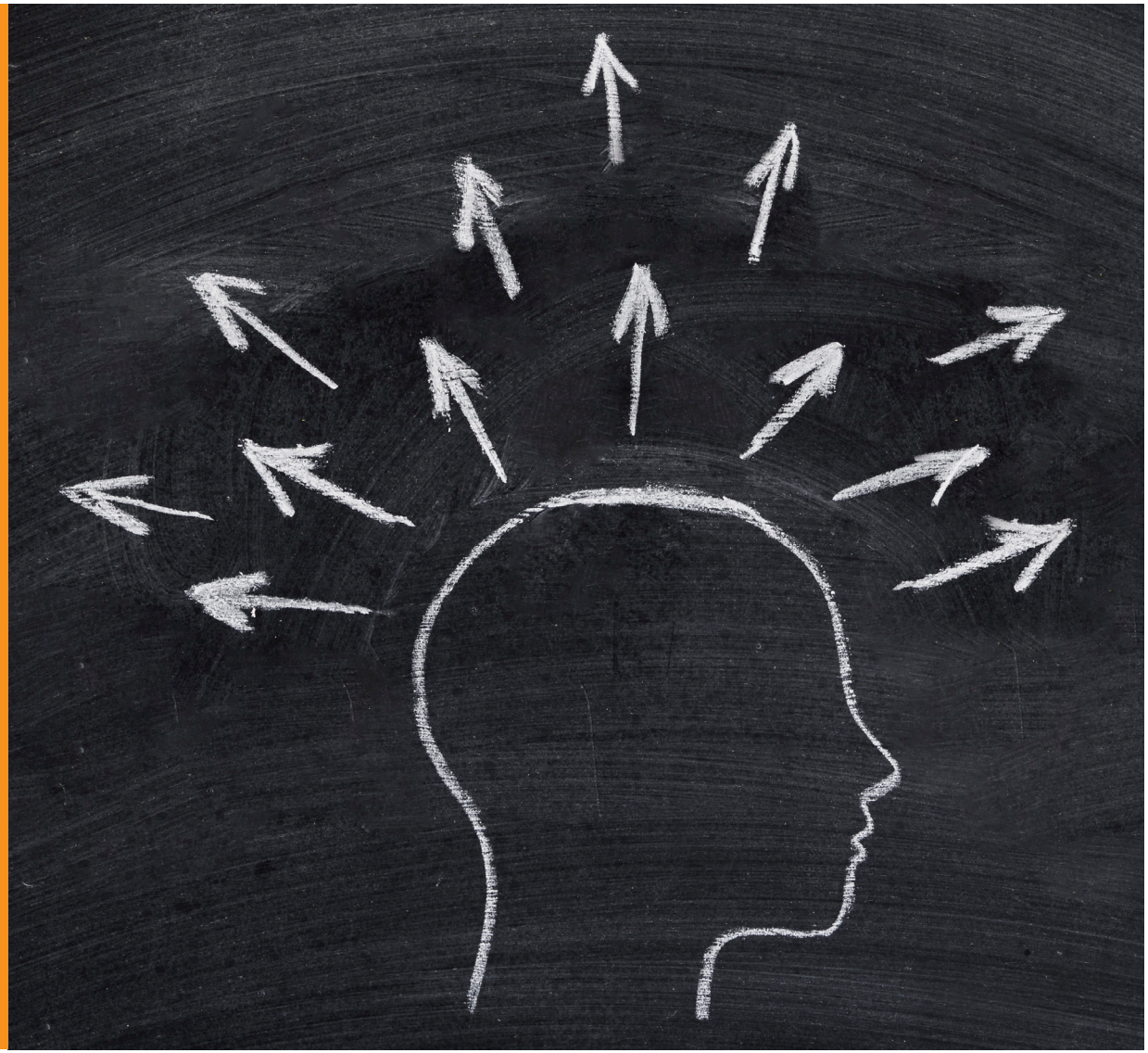
Amnesty Internationalin mukaan kymmeniä pakolaisia ja siirtolaisia pidettiin epäterveellisissä oloissa. Latvian viranomaiset takavarikoivat heidän puhelimensa. Järjestö lisäsi, että Latvian lisäksi Valko-Venäjältä tulleiden siirtolaisten oikeuksien vakavia loukkauksia on kirjattu Liettuassa ja Puolassa.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

On tärkeää tarkistaa tiedot, jotta ei jouduta harhaan ja jotta niitä ei levitetä edelleen. Harhaluulot voivat aiheuttaa todellista vahinkoa: kylvää paniikkia, heikentää luottamusta ja aiheuttaa levottomuuksia. Miten saada objektiivista tietoa tänä manipuloivana aikana?Kehittämällä kriittistä ajattelua näemme epäjohdonmukaisuudet ja ristiriidat, voimme karsia epätarkat tiedot, analysoida tietoa ja erottaa tosiasiat niiden tulkinnasta. Kriittinen ajattelu on tärkeä pehmeä taito jokaiselle nykyihmiselle. Näin voit epäillä tulevaa tietoa ja jopa uskomuksiasi, kunnes löydät todisteita.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

Henkilö, jolla on kriittinen mieli, pystyy:

- ymmärtää eri ideoiden ja käsitteiden välisiä loogisia ja syy-seuraussuhteita;
- analysoida nopeasti toisten tuomioita ja arvioida niitä;
- rakentaa pätevästi omia perustelujaan ja välittää niitä muille;
- huomatkaa epäjohdonmukaisuudet ja yleiset virheet logiikassa ja argumentoinnissa;
- huomioida ajatusten merkitys ja merkityksellisyys yleisessä kontekstissa;
- arvioimaan omia mielipiteitään ja uskomuksiaan reflektiivisesti.

Kriittiseen ajatteluun kuuluu kuusi tärkeää taitoa: ongelmanratkaisu, analyysi, luova ajattelu, tulkinta, arviointi ja päättely.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

Käytä yhtä perustietojen todentamismenetelmistä - “5W + H”. Kyseessä on kysymysjärjestelmä, joka on esitettävä kaikelle saapuvalle tiedolle. Lyhyesti sanottuna ne näyttävät tältä:

Mitä? Mitä tapahtui?
Miksi? - Miksi näin tapahtui?
Kuka? - Kuka ilmoitti siitä?
Missä? - missä se tapahtui?
Milloin? - milloin se tapahtui?
Miten? - miten se tapahtui?

Kyseenalaista artikkelin tiivistelmät ja perustelut, tarkista viittaukset tutkimuksiin tai asiantuntijoiden pätevyys.

- Mikä on tekstin tarkoitus, mille yleisölle kirjoittaja puhuttelee, minkä ajatuksen hän haluaa välittää.
- Mitä ongelmaa tekstissä kuvataan, onko sen ratkaisemiseen yksi ainoa tapa vai onko olemassa erilaisia vaihtoehtoja.
- Mikä on kirjoittajan näkökulma ongelmaan, mitä väitteitä hän käyttää ja liittyvätkö ne suoraan vai vain epäsuorasti muotoiltuun ongelmaan.

Miten kirjoittaja rakentaa päättelynsä: todistetaanko kukin seikka vai ehdotetaanko sitä itsestäänselvyytenä. Yleensä se on yleistyksiä

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

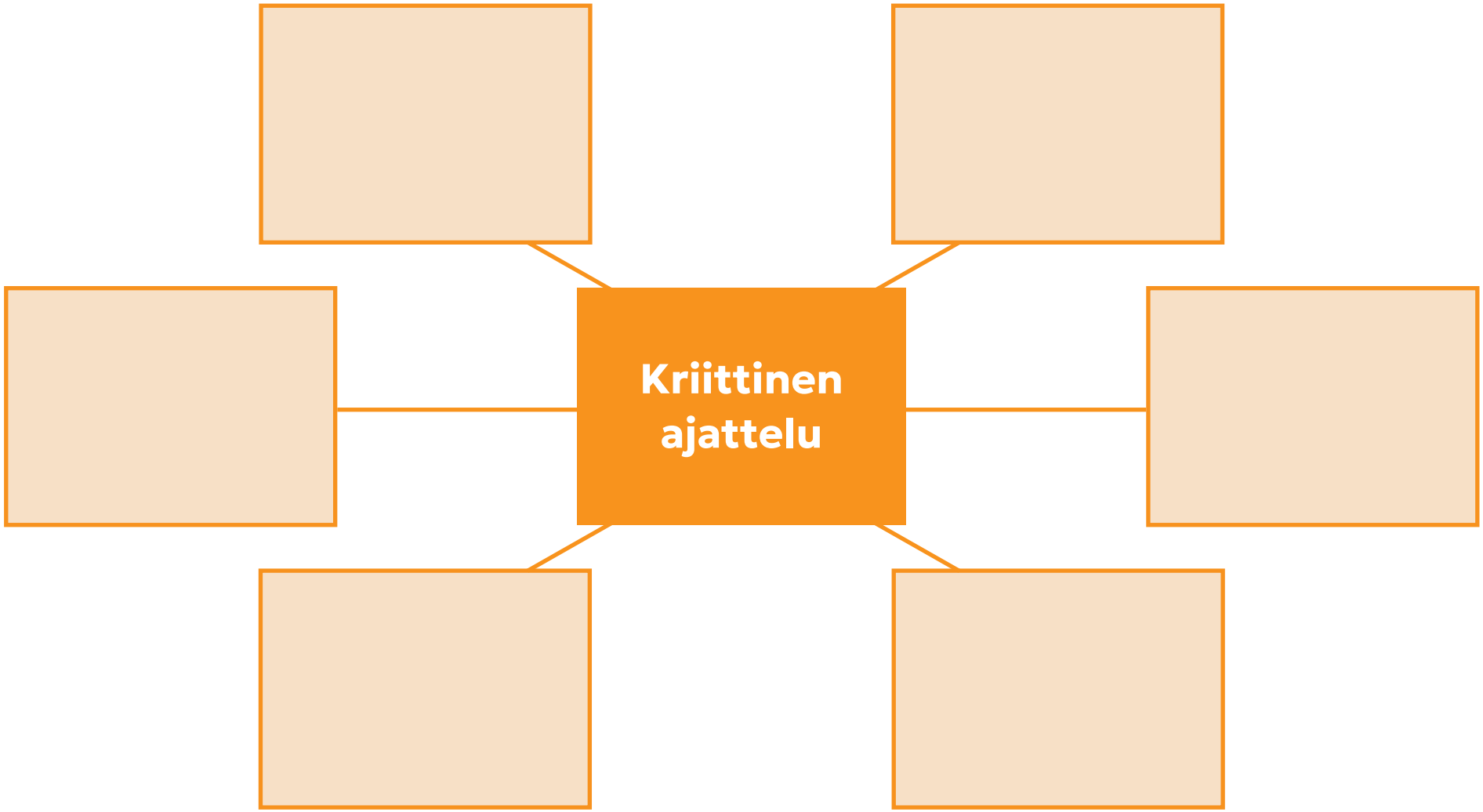
- “Kaikki tietävät, että ...” - että väärä tieto on piilotettu. Niiden avulla voit manipuloida lukijaa ja muodostaa vääristyneen asenteen ongelmaan.

- Missä tekstissä ovat tosiasiat ja missä niiden tulkinta. Harjoittele erottamaan toinen toisistaan lukemalla ajankohtaisia tapahtumia käsitteleviä artikkeleita verkossa.
- Onko tekstissä jokin piilomerkitys, subteksti, ja jos on, miten se muuttaa tekstin kokonaismerkitystä.

KRIITTINEN AJATTELU

TOTTA VAI TARUA -VALEUUTISET

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ

EMOTIONAALINEN HARHALUULO

Epävirallinen harhaluulo, “vetoaminen tunteisiin” (tai “argumentum ad passiones”, latinan sanoista “intohimoihin”) tapahtuu, kun joku yrittää vakuuttaa toisen henkilön vetoamalla hänen tunteisiinsa rationaalisen sijaan.

VETOAMINEN PELKOON (pelottelutaktiikka)

Kuvaus: Väite on yritys saada sinut puolellesi tekemällä sinut ahdistuneeksi ja pelokkaaksi.

Kommentit: Joskus ihmiset sekoittavat pelkoon vetoamisen ja voimankäyttöön vetoamisen. Ero on siinä, että pelkoon vetoaminen on vain varoitus. Tässä lausumassa puhuja ennustaa, että kuulijalle tapahtuu pahoja asioita, mutta ei uhkaa olla itse niiden aiheuttaja. Voimankäytöllä uhkaaminen on vetoamista sen käyttöön. Puhuja lupaa ryhtyä toimiin kuulijaa vastaan.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ

YLEISET LOOGISET VIRHEET

Ympyräargumentti esittää väitteen uudelleen sen sijaan, että se todistaisi sen.
Ad Hominem hyökkäys: Ad hominem -hyökkäys hyökkää henkilön luonnetta vastaan eikä niinkään hänen mielipiteitään tai argumenttejaan vastaan.
Vetoaminen auktoriteettiin: Loogisen virheen hyvin yleinen muoto on vedota auktoriteettiin. Auktoriteettiin vetoaminen tarkoittaa, että väitteen tueksi käytetään kyseisen henkilön uskottavuutta ja asiantuntemusta. Tässä on potentiaalia, mutta se ei pitäisi olla tapauksesi tärkein tukipilari. Älä koskaan unohda, että vallanpitäjän mielipidettä ei aina hyväksytä tosiasiana.

MIESTÄ VASTAAN

“Miestä vastaan” -virhe, joka tunnetaan myös nimellä “ad hominem”, on yleinen taktiikka, jota molemmat osapuolet käyttävät kiihkeissä keskusteluissa. Siinä hyökätään henkilökohtaisesti vastustajan kimppuun. Olet syyllistynyt ad hominem -virheeseen, jos olet esittänyt henkilökohtaisen huomautuksen tai kritiikin sen sijaan, että olisit käsitellyt vastakkaisen argumentin ansioita.
Tu Quoque Fallacy: Tämä tarkoittaa toisen henkilön loukkaamista siitä, että hän on tehnyt tiettyjä valintoja menneisyydessä. Se tunnetaan myös nimellä tekopyhyyteen vetoaminen. Se on versio “Katsokaa, kuka puhuu”

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ

-periaatteesta. Usein siihen liittyy omien puutteiden huomiotta jättäminen ja toisen alas vetäminen. Se on puolustautumiskeino, ja siihen turvaudutaan yleensä silloin, kun tiedetään, että on voitettu ansioiden perusteella, ja nyt on pelastettava kasvot.

Vetoaminen tietämättömyyteen: Tämän harhaluulon ydin on se, että väite on tosi, koska sitä ei ole vielä todistettu vääräksi. Olet varmasti törmännyt siihen kaikenlaisissa paikoissa - arkisista keskusteluista laajamittaiseen mainontaan ja poliittisiin kampanjoihin.

- Pelottelutaktiikka - monimutkaisten asioiden pelkistäminen uhkaksi tai mahdollisen vaaran liioitteleminen huomattavasti yli sen tilastollisen todennäköisyyden.
- Joko/tai -valinnat - monimutkaisen asian pelkistäminen kahteen rajoitettuun vaihtoehtoon tai vaihtoehtojen tarkoituksellinen hämärtäminen.
- Slippery Slope - pieni harha-askel tänään on huomisen lumivyöry.
- Sentimentaalinen vetoaminen - liiallisten tunteiden käyttäminen lukijoiden huomion kiinnittämiseksi monimutkaisten yhteiskunnallisten kysymysten kokonaiskuvaan.
- Bandwagon Appeals - kehottaa muita seuraamaan samaa polkua, jota kaikki muutkin kulkevat.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

1. “Goodyear. Koska renkaistasi riippuu paljon.” [Visuaalinen kuva: vauva turvaistuimessa. Auton ulkopuolella sataa ja auto liukuu epävakaasti.]

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Ad hominem -hyökkäys

d. Pelkoon vetoaminen

2. “Listerine: tappaa bakteerit, jotka voivat aiheuttaa pahanhajuista hengitystä.”

a. Pelkoon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Ad Hominem -hyökkäys

d. Vetoomus viisauteen

3. “Kun Meksiko lähettää väkeään, se ei lähetä parasta osaamistaan. He lähettävät ihmisiä, joilla on paljon ongelmia. He tuovat mukanaan huumeita. He tuovat mukanaan rikollisuutta. He ovat raiskaajia. Ja jotkut, oletan, ovat hyviä ihmisiä.” - Donald Trump (2015, kampanjatilaisuudessa).

a. Pelkoon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Ad Hominem -hyökkäys

d. Vetoomus viisauteen

4. Vain hyväkuntoiset ihmiset voivat juosta nopeasti. Nopea juoksu saa ihmiset hyvään kuntoon.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Ad hominem -hyökkäys

d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

5. Voin käyttää rahaa, koska minulla on luottokortti. Tarvitsen luottokortin, jotta voin käyttää rahaa.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Ad hominem -hyökkäys
- c. Vetoaminen auktoriteettiin
- d. Vetoomus viisauteen

6. “Jopa Albert Einstein uskoi Jumalaan! Miten voit olla ateisti? Luuletko olevasi fiksumpi kuin Einstein?”

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen auktoriteettiin
- d. Vetoomus viisauteen

7. Kaikki ystäväni nukkuivat koko Composition 201:n läpi, ja he kaikki läpäisivät sen. Ei ole mitään syytä, miksi se ei olisi sama minulle.

- a. Tunteisiin vetoaminen
- b.Vetoaminen tietämättömyyteen
- c. Suosioon vetoaminen
- d. Vetoomus viisauteen

8. Eihän hän ole sanonut, ettei pidä sinusta? Joten hän on luultavasti kiinnostunut. Soita hänelle.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

9. Kukaan ei ole koskaan todistanut, etteivät ufot olisi käyneet planeetalla, mikä tarkoittaa, että ne ovat käyneet.

a. Suosioon vetoaminen

b. Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

10. Koska luokalla ei ole kysymyksiä luokassa käsitellyistä aiheista, luokan on oltava valmis kokeeseen.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

11. Jos kysyt Mahaeelta: “Rishillä on todella huono maku vaatteiden suhteen, joten sinun ei pitäisi kuunnella häntä vuosittaisen muotinäytöksen budjettitarkistuksista.”

a. Tunteisiin vetoaminen

b.Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Vetoomus viisauteen

d.Miestä vastaan

12. Ensimmäinen keskustelija: Vastaväittäjä: “Maa on velkaantunut, eikä puolustusbudjettia pitäisi kasvattaa.” Vastapuoli: “Maa on velkaantunut, eikä puolustusbudjettia pitäisi kasvattaa: Vastustaja: “En voi uskoa teitä. Haluatteko jättää maan puolustuskyvyttömäksi?”

a. Vetoaminen tietämättömyyteen

b. Vetoomus viisauteen

c. Miestä vastaan

d. Olkinukke

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

13. Et voi kiistää sitä, että englantilaisista pääaineopiskelijoista tulee menestyneimpiä asianajajia.

a. Suosioon vetoaminen
b. Tunteisiin vetoaminen
c. Vetoaminen tietämättömyyteen
d. Vetoomus viisauteen

14. Koska ette ole pystynyt todistamaan syyttömyyttänne, minun on oletettava, että olette syyllinen.

a. Suosioon vetoaminen
b. Tunteisiin vetoaminen
c. Vetoaminen tietämättömyyteen
d. Vetoomus viisauteen

15. Jopa ateisti Freud myönsi, että Jumalan olemassaoloa ei voi kiistää. Meillä on siis hyvä syy jatkaa uskoa häneen.

a. Suosioon vetoaminen
b. Tunteisiin vetoaminen
c. Vetoaminen tietämättömyyteen
d. Vetoomus viisauteen

16. Älä käske minun harrastaa liikuntaa. Katso itseäsi. Milloin SINÄ viimeksi kävit kävelyllä?”

a. Suosioon vetoaminen
b. Vetoaminen tietämättömyyteen
c. Vetoomus viisauteen
d. Tu queue fallacy

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

17. Ajattelin tuolloin, että se oli naurettavaa, ja vastasin: “Saan täysin luonnollista!”.

a. Vetoaminen tietämättömyyteen

b. Vetoomus viisauteen

c. Tu queue fallacy

d. Luonnon virheellisyys

18. Se, että Sarah syö (tai jättää syömättä) ruokansa, ei vaikuta mitenkään nälkää näkeviin lapsiin jossakin toisessa osassa maailmaa.

a. Vetoomus viisauteen

b. Tu queue fallacy

c. Luonnon virheellisyys

d. Tunteisiin vetoaminen

19. “Anteeksi, opiskeludekaani! Jos koulun virkamiehet voivat vaatia minua leikkaamaan poninhäntäni, he saavat lopulta määrätä myös univormut ja hiustenleikkaukset!”

a. Vetoomus viisauteen

b. Tu queue fallacy

c. Luonnon virheellisyys

d. Liukkaan liukkaan lietteen harhaluulo

20. “Mutta kaikki muut tekevät niin!” “Niinkö? Ja jos kaikki muut hyppäisivät jyrkänteeltä, hyppäisitkö sinäkin?”

a. Vetoomus viisauteen

b. Tu queue fallacy

c. Luonnon virheellisyys

d. Bandwagon vetoaa

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

21.Mainoksen on tarkoitus saada vanhemmat ajattelemaan, että jos he hankkivat tätä muroa, heidän lapsensa vain istuvat alas ja syövät aamiaisensa ilman, että he juoksentelevat ympäriinsä ja tekevät heidät hulluiksi.

a. Vetoomus viisauteen

b. Tu queue fallacy

c. Luonnon virheellisyys

d. Tunteisiin vetoaminen

22. ”Oopium saa ihmiset uneliaiksi, koska sillä on unta edistäviä ominaisuuksia.”

a. Tu queue fallacy

b. Luonnon virheellisyys

c. Vetovoima

d. Ympyrän muotoinen päättely

23.”Kannatan suurinta osaa päätöksistäsi, mutta en kaikkia.”

a. Luonnon virheellisyys

b. Vetovoima

c. Ympyränmuotoinen päättely

d. Väärä kahtiajako

24. Lahjoitan aikaani, joka on usein arvokkaampaa kuin rahallinen lahjoitus.”

a. Luonnon virheellisyys

b. Vetovoima

c. Ympyrän muotoinen päättely

d. Väärä kahtiajako

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

25. Ullakkomme on henkien koti, eikä kukaan ole pystynyt kiistämään niiden olemassaoloa. Joukkueen kapteenina Masha tekee loistavaa työtä, sillä kukaan ei ole ilmaissut huolta.

a. Tunteisiin vetoaminen

b. Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

26. Virvoitusjuomayhtiö ei mainosta tuotteensa makua tai ravintoarvoa. Sen sijaan he sanovat, että juoma tekee sinut onnelliseksi!

a. Tunteisiin vetoaminen

b. Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

27. Frank jää paitsi suurista juhlista. Hän sanoo ystävälleen: “Ole kiltti, älä mene ilman minua. Tunnen itseni jätetyksi, jos menet.

a. Tunteisiin vetoaminen

b. Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus ulkopuolelle jätettyihin

28. Ei hätää! Teemojen, värien ja fonttien galleriat antavat sinulle mahdollisuuden lisätä omia.

a. Tunteisiin vetoaminen

b. Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ESIMERKKEJÄ/ HARJOITUITUKSIA

29. Virhe olettaa, että jokin on totta, koska sille ei ole todisteita.

a. Vetoaminen tietämättömyyteen

b. Vetoaminen kaksoisnegatiivisuuteen

c. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

JOHDANTO

“Vetoaminen tunteisiin”, on vastaanottajan tunteiden manipulointia argumentin voittamiseksi, erityisesti silloin, kun ei ole olemassa tosiasioihin perustuvaa näyttöä. Tunnetaan “punaisena harhaanjohtajana”, ja tämäntyyppinen tunteisiin vetoaminen sisältää erilaisia loogisia harhaluuloja, kuten vetoaminen seurauksiin, vetoaminen pelkoon, vetoaminen imarteluun, vetoaminen sääliin, vetoaminen naurunalaiseksi, vetoaminen pahansuopaisuuteen ja vetoaminen toiveajatteluun.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

MITÄ ON EMOTIONAALINEN VETOAMINEN?

Tunneperäinen vetoaminen on argumenttityyppi, jossa argumentoija pyrkii vakuuttamaan yleisön vetoamalla heidän tunteisiinsa loogisten todisteiden sijaan. Tällaiset vetoomukset ovat usein virheellisiä, eli ne eivät perustu järkeviin perusteluihin, eivätkä ne siksi todennäköisesti ole vakuuttavia. Yleisiä esimerkkejä tunneperäisistä vetoomuksista ovat pelkoon vetoaminen, auktoriteettiin vetoaminen, sääliin vetoaminen ja vihaan vetoaminen. Tämäntyyppisiä argumentteja käytetään usein mainonnassa, politiikassa ja muissa vakuuttamisen muodoissa, mutta niitä pidetään yleensä vähemmän tehokkaina kuin loogisia, todisteisiin ja järkeen perustuvia argumentteja.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

EMOTIONAALISTEN VETOOMUSTEN TYYPIT

On olemassa useita erilaisia tunnevetoomuksia, joita käytetään yleisesti vakuuttamisessa ja argumentoinnissa.

Joitakin yleisimpiä tyyppejä ovat:

Pelkoon vetoaminen: Tämäntyyppisellä tunteisiin vetoamisella yritetään saada yleisö vakuuttuneeksi käyttämällä hyväksi yleisön pelkoja ja ahdistusta.

Vetoaminen auktoriteettiin: Vetoaminen auktoriteettiin: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoaminen pyrkii vakuuttamaan yleisön vetoamalla väitteen esittäjän auktoriteettiin tai asiantuntemukseen.

Vetoaminen sääliin: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoomus pyrkii vakuuttamaan yleisön herättämällä myötätunnon tai myötätunnon tunteita väitteen esittävää henkilöä tai ryhmää kohtaan.

Vetoaminen vihaan: Vetoomus: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoomus pyrkii vakuuttamaan yleisön herättämällä vihan tai suuttumuksen tunteita.

Nostalgiaan vetoaminen: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoaminen pyrkii vakuuttamaan yleisön herättämällä nostalgian tunteita mennyttä aikaa tai paikkaa kohtaan.

Onnellisuuteen vetoaminen: Tunnevetoomus: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoaminen yrittää vakuuttaa yleisön herättämällä onnellisuuden, ilon tai nautinnon tunteita.

Vetoaminen omaan etuun: Tämäntyyppinen emotionaalinen vetoaminen pyrkii vakuuttamaan yleisön vetoamalla heidän omaan etuunsa tai omaan hyötyynsä.

Nämä ovat vain muutamia esimerkkejä tunnevetoomuksista, mutta on paljon muitakin tapoja vedota yleisöön tunteella.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

EMOTIONAALISTEN VETOOMUSTEN KÄYTÖN EDUT JA HAITAT

Tunneperäisten vetoomusten käyttämisellä voi olla sekä etuja että haittoja asiayhteydestä ja käytettävästä vetoomuksesta riippuen.

EDUT:

- Emotionaaliset vetoomukset voivat olla erittäin tehokkaita yleisön huomion herättämisessä ja kiinnostuksen ylläpitämisessä.
- Emotionaaliset vetoomukset voivat olla voimakkaita motivaattoreita, jotka auttavat vakuuttamaan ihmiset toimimaan tai tekemään päätöksen.
- Emotionaalisten vetoomusten avulla voidaan rakentaa uskottavuutta ja luottamusta yleisön kanssa.
- Emotionaalisten vetoomusten avulla voidaan luoda yleisön keskuudessa yhteisöllisyyttä tai yhteisiä kokemuksia.

HAITAT:

- Emotionaaliset vetoomukset voivat olla virheellisiä, mikä tarkoittaa, että ne eivät perustu järkeviin perusteluihin tai todisteisiin eivätkä siksi todennäköisesti ole vakuuttavia.
- Emotionaaliset vetoomukset voivat olla manipuloivia ja epäeettisiä, sillä niissä käytetään hyväksi ihmisten pelkoja tai haavoittuvuutta.
- Emotionaaliset vetoomukset voivat olla lyhytaikaisia, mikä tarkoittaa, että niiden vaikutus ei välttämättä kestä kovin kauan.
- Tunteisiin vetoaminen voi olla haitaksi, jos yleisö näkee manipuloinnin läpi ja muuttuu uudelleen tunteelliseksi.

Tunneperäisten vetoomusten käyttämisellä voi olla sekä
On tärkeää olla tietoinen tällaisista virheellisistä emotionaalisista vetoomuksista, jotta voit arvioida sinulle esitettyjä argumentteja ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

MITEN TUNNISTAA JA VÄLTTÄÄ VIRHEELLISET TUNNEVETOOMUKSET.

Seuraavassa on muutamia tapoja tunnistaa ja välttää virheellisiä tunnevetoomuksia:

Etsi loogisia todisteita: Kun arvioit väitettä, etsi loogisia todisteita, jotka tukevat esitettyjä väitteitä. Jos väite perustuu ensisijaisesti tunneperäisiin vetoomuksiin, se voi olla virheellinen.

Suhtaudu skeptisesti pelkoon, auktoriteettiin, sääliin tai vihaan vetoamiseen: Tämäntyyppisiä vetoomuksia käytetään usein ihmisten manipuloimiseksi ilman loogisia todisteita väitteiden tueksi.

Tarkista lähde: Pohdi väitteen lähdettä ja sitä, onko se uskottava ja luotettava.

Harkitse muita näkökulmia: Tarkastele väitettä eri näkökulmista ja pohdi vaihtoehtoisia selityksiä.

Ole kriittinen: Älä pelkää kysyä kysymyksiä ja kyseenalaistaa väitteitä, joiden tueksi ei näytä olevan todisteita.

Etsi lisätietoja: Jos et ole varma väitteen paikkansapitävyydestä, etsi lisätietoa uskottavista lähteistä, jotta voit muodostaa perustellun mielipiteen.

Kun olet tietoinen valheellisista tunneperäisistä vetoomuksista ja käytät kriittistä ja skeptistä lähestymistapaa arvioidessasi väitteitä, voit tehdä parempia päätöksiä ja olla vähemmän alttiina manipuloinnille.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

MILLOIN KÄYTTÄÄ EMOTIONAALISTA VETOOMUSTA

Emotionaaliset vetoomukset voivat olla tehokas väline vakuuttamisessa ja argumentoinnissa, mutta niitä on käytettävä strategisesti ja varoen.

Seuraavassa on joitakin tilanteita, joissa tunteisiin vetoaminen voi olla tarkoituksenmukaista:

Kun yleisö todennäköisesti suhtautuu aiheeseen emotionaalisesti: Jos yleisöllä on vahva tunneside käsiteltävään aiheeseen, tunnevetoomuksen avulla voidaan hyödyntää tätä yhteyttä ja lisätä argumentin painoarvoa.

Kun yleisö vastustaa loogisia argumentteja: Joskus ihmiset saattavat vastustaa loogisia väitteitä. Tunneperäisellä vetoamisella voidaan luoda kiireellisyyden tunnetta tai voittaa vastustus vetoamalla tunteisiin.

Kun yleisö todennäköisesti ryhtyy toimiin: Niitä voidaan käyttää kannustamaan yleisöä ryhtymään tiettyyn toimeen tai tekemään päätös.

Kun tunteisiin vetoamista käytetään yhdessä loogisen päättelyn kanssa: Tunnevetoomusta voidaan käyttää lisäämään emotionaalista painoarvoa loogiseen väitteeseen, mikä tekee siitä vakuuttavamman.

On tärkeää käyttää tunteisiin vetoamista tavalla, joka on rehellinen ja eettinen ja jota tukevat loogiset perustelut ja todisteet. On myös tärkeää ottaa huomioon yleisö ja asiayhteys, kun käytetään tunnevetoomuksia.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

STRATEGIAT, JOILLA VASTATAAN HARHAANJOHTAVIIN TUNNEPERÄISIIN VETOOMUKSIIN **Seuraavassa on muutamia strategioita, joilla voit vastata valheellisiin tunnevetoomuksiin:**	Käytä logiikkaa ja todisteita: Vastaa virheellisiin tunneperäisiin vetoomuksiin loogisella päättelyllä ja todisteilla, jotka kumoavat virheellisen väitteen.
	Pysy rauhallisena: Pysy rauhallisena ja vältä jäämästä kiinni väittelyn tunteisiin, sillä tämä auttaa sinua näkemään virheet selkeämmin.
	Pyydä todisteita: Pyydä valheellisen tunnevetoomuksen esittäjää esittämään todisteita väitteidensä tueksi.
	Tarjoa vaihtoehtoinen näkökulma: Tarjoa vaihtoehtoinen näkökulma tai selitys, jossa otetaan huomioon todisteet ja loogiset perustelut.
	Ole kunnioittava: Ole kunnioittava ja vältä henkilökohtaisia hyökkäyksiä, tämä auttaa pitämään keskustelun tuottavana ja keskittymään asioihin.
	Kouluttaudu: Tämä auttaa sinua tunnistamaan virheelliset tunnevetoomukset ja vastaamaan niihin tehokkaasti.

Näitä strategioita käyttämällä voit torjua virheellisiä tunnevetoomuksia ja auttaa ohjaamaan keskustelun takaisin rationaalisempaan ja näyttöön perustuvaan keskusteluun.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

ERILAISET TYYPIT

PÄÄTELMÄ

Yhteenvetona voidaan todeta, että tunteisiin vetoaminen voi olla tehokas väline vakuuttamisessa ja argumentoinnissa, mutta se voi olla myös virheellinen ja epäluotettava. Virheelliset tunnevetoomukset perustuvat yleisön tunteisiin loogisen järkeilyn tai todisteiden sijaan, ja niitä käytetään usein yleisön manipuloimiseen ilman loogisia todisteita esitettyjen väitteiden tueksi. Jotta voit tunnistaa ja välttää virheelliset tunnevetoomukset, on tärkeää etsiä loogisia todisteita, suhtautua epäilevästi pelkoon, auktoriteettiin, sääliin tai vihaan vetoamiseen, tarkistaa väitteen lähde ja etsiä lisätietoa uskottavista lähteistä. Väärin perusteltuihin tunneperäisiin vetoomuksiin voi vastata käyttämällä logiikkaa ja todisteita, pysymällä rauhallisena, pyytämällä todisteita, esittämällä vaihtoehtoisen näkökulman, olemalla kunnioittava ja pysymällä tietoisina ja koulutettuina aiheesta. Tunneperäisiä vetoomuksia tulisi käyttää strategisesti ja varovaisesti sekä yhdessä loogisen päättelyn ja todisteiden kanssa.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

VETOAMINEN TIETÄMÄTTÖMYYTEEN

Tietämättömyyteen vetoaminen, jota joskus kutsutaan myös “tietämättömyysargumentiksi”, tarkoittaa sitä, että joku argumentoi jonkin kannan puolesta tai sitä vastaan sillä perusteella, että hänellä ei ole riittävästi tietoa käsiteltävästä aiheesta.
Tietämättömyys eli tiedon puute on tämän loogisen virheen perusta. Pohjimmiltaan se perustuu ajatukseen, että todisteiden puuttuminen on todiste. Kun ihmiset uskovat väitteeseen vain siksi, että sitä ei ole todistettu vääräksi, he syyllistyvät tähän loogiseen virheeseen.

VETOAMINEN TIETÄMÄTTÖMYYTEEN

Voit käyttää tietämättömyyteen vetoamista myönteisesti tai kielteisesti. Kun väitettä vastaan ei esitetä mitään todisteita, myöntömuodossa päätellään, että väite on totta; kun väitteen tueksi ei esitetä mitään todisteita, kielteisessä muodossa päätellään, että väite on väärä.
On looginen virhe olettaa, että johtopäätöksesi on oikea, koska vastakkaiset todisteet puuttuvat. Tämä looginen virhe asettaa todistamisvastuun virheellisesti vastaajalle eikä kantajalle.
Argumentatiivinen harhaluulo, joka tunnetaan nimellä “vetoaminen tietämättömyyteen”, tapahtuu, kun väite esitetään ilman mitään todisteita sen tueksi. Sen sijaan väitetään, että vastapuolella on todistustaakka, ikään kuin väitteen kumoavien todisteiden puuttuminen osoittaisi sen todenperäisyyden.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

Sen, joka esittää väitteen, on itse todistettava sen todenperäisyys. Sekä rikos- että siviilioikeudessa hyödynnetään tätä ajatusta. Rikosoikeudessa syytettyä henkilöä pidetään syyttömänä, ellei hänen syyllisyyttään näytetä toteen. Rikoksesta syyttävällä on velvollisuus todistaa syyllisyys. Henkilöllä, joka haastaa kiinteistönomistajan oikeuteen huolimattomuudesta, koska hän loukkaantui tiloissa vaarallisen tilan vuoksi, on siviilioikeudenkäynnissä todistustaakka.
Samanlaisia todistustaakkaa koskevia sääntöjä sovelletaan myös suullisessa käsittelyssä. Vastapuolen vastuulla ei ole kumota väitteitänne, vaan teidän vastuullanne on pikemminkin todistaa ne todisteilla.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

1. En ole koskaan aiemmin kaatunut pyörällä, joten minulla ei ole mitään syytä alkaa käyttää kypärää ajaessani.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

2. Vaikka olin ainoa henkilökunnan jäsen, jonka piti olla täällä, emme voi sulkea pois mahdollisuutta, että joku muu tuli rakennukseen viime yönä ja söi kaikki keksit.

a. Tunteisiin vetoaminen

b.Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

3. Et voi kiistää sitä, että englantilaisista pääaineopiskelijoista tulee menestyneimpiä asianajajia.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

4. Koska et ole pystynyt todistamaan syyttömyyttäsi, - Oletan, että olet syyllinen

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

5. Jopa ateisti Freud myönsi, että Jumalan olemassaoloa ei voi kiistää. Meillä on siis hyvä syy jatkaa uskoa häneen.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

6. Luulin, että minulla oli täysi syy uskoa, että pärjäsin hyvin ryhmän johtamisessa; kukaan ei valittanut.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

7. Kaikki ystäväni nukkuivat koko Composition 201:n läpi, ja he kaikki läpäisivät sen. Ei ole mitään syytä, miksi se ei olisi sama minulle.

- a. Tunteisiin vetoaminen
- b.Vetoaminen tietämättömyyteen
- c. Suosioon vetoaminen
- d. Vetoomus viisauteen

8. Eihän hän ole sanonut, ettei pidä sinusta? Joten hän on luultavasti kiinnostunut. Soita hänelle.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

9. Kukaan ei ole koskaan todistanut, etteivät ufot olisi käyneet planeetalla, mikä tarkoittaa, että ne ovat käyneet.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

10. Koska luokalla ei ole kysymyksiä luokassa käsitellyistä aiheista, luokan on oltava valmis kokeeseen.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

11. Saan A:n matematiikan tunnilla, koska vietin monta unetonta yötä opiskellen.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

12. Tämän suklaapiirakan täytyy olla huono, koska kukaan ei ota sitä.

- a. Tunteisiin vetoaminen
- b.Vetoaminen tietämättömyyteen
- c. Suosioon vetoaminen
- d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

13. Tiede ei ole osoittanut, että aikamatkustus on mahdollista, mikä tarkoittaa, että se ei ole mahdollista.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

14. Yleisön tietämättömyyteen vetoaminen on erehdys, mikä seuraavista on erehdys?

a. Jumalan olemassaoloa ei voida todistaa. Näin ollen Jumalaa ei voi olla olemassa.

b. Jumalan olemattomuutta ei voida todistaa. Jumalan on siis oltava olemassa.

c. Kaverini ei soittanut takaisin. Siksi tiedän, että he eivät enää pidä minusta.

d. Totta jokaiseen kysymykseen.

15. Miten Karina olisi voinut paremmin vakuuttaa vaelluskumppaninsa siitä, että kauemmas siirtyminen oli hyvä ajatus?

a. Hän viittasi puistonvartijan ohjeisiin siitä, miten määritetään, milloin on turvallista jatkaa matkaa.

b. Hän kertoi, että hän ja hänen ystävänsä eivät olleet koskaan kokeneet salamaniskua.

c. Heille kerrottiin, kuinka monta kertaa hän oli tehnyt nousun ilman vaaratilanteita.

d. Totta jokaiseen kysymykseen.

16. Minua ei kai palkattu. He eivät koskaan vastanneet puheluihini.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

17. Ullakkomme on henkien koti, eikä kukaan ole pystynyt kiistämään niiden olemassaoloa. Joukkueen kapteenina Masha tekee loistavaa työtä, sillä kukaan ei ole ilmaissut huolta.

a. Tunteisiin vetoaminen

b.Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

18. Ei hätää! Teemojen, värien ja fonttien galleriat antavat sinulle mahdollisuuden lisätä omia.

a. Tunteisiin vetoaminen

b.Vetoaminen tietämättömyyteen

c. Suosioon vetoaminen

d. Vetoomus viisauteen

19. Virhe, jossa oletetaan, että jokin on totta, koska sille ei ole todisteita.

a. Vetoaminen tietämättömyyteen

b.Vetoaminen kaksoisnegatiivisuuteen

c. Vetoomus viisauteen

d. Suosioon vetoaminen

20. Rikoksesta epäiltyjen oletetaan olevan syyttömiä, kunnes heidät todetaan syyllisiksi.

a. Suosioon vetoaminen

b.Tunteisiin vetoaminen

c. Vetoaminen tietämättömyyteen

d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

HARHALUULOIHIN PERUSTUVA TOIMINTA

21. Ullakollamme on aaveita, eikä kukaan ole pystynyt todistamaan, etteivät ne ole siellä.

- a. Tunteisiin vetoaminen
- b.Vetoaminen tietämättömyyteen
- c. Suosioon vetoaminen
- d. Vetoomus viisauteen

22. Mitt Romney poistaisi Medicaidin ja sosiaaliturvaetuudet, jos hän voittaisi vaalit.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

23. Naiset kuolevat laittomiin abortteihin, jos republikaanit valitaan.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

24. Jos demokraatti voittaa, hallitus kattaa kaikki käyttökustannukseni ja antaa minulle uuden kännykän ilmaiseksi.

- a. Suosioon vetoaminen
- b.Tunteisiin vetoaminen
- c. Vetoaminen tietämättömyyteen
- d. Vetoomus viisauteen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET

Edistysmieliset ovat niin tottuneita kuulemaan räikeitä poliittisia valheita, että emme ehkä ole yhtä taitavia huomaamaan retorisia keinoja. Tarkastellaan viittä yleisintä epävirallista loogista harhaluuloa, jotka ovat väitteitä, jotka vaikuttavat pitäviltä mutta perustuvat loogiseen virheeseen.

(1) HARHAANJOHTAMINEN (RED HERRING FALLACY)

Siirtää keskustelun pois alkuperäisestä ongelmasta sellaiseen, jonka kanssa he tuntevat olonsa helpommaksi ja turvallisemmaksi.

Esimerkki: Todellinen ratkaisu on kuitenkin se, että hallitus lieventää sääntöjä, jotka estävät yrityksiä laajentumasta ja siten maksamasta suurempia palkkoja.

(2) OLKINUKKE (STRAWMAN FALLACY, AD HOMINEM)

Ohitetaan vastustettava väite tekemällä siitä karikatyyri, olkinukke. Sitä vastaan hyökkäämällä ja naurettavaksi tekemällä pyritään mitätöimään vastustajan väite. Se on käytäntö, jossa tarkoituksellisesti liioitellaan vastustajan heikkouksia. Se antaa puhujalle helpon (ja valheellisen) hyökkäyskohteen.

Esimerkki: Koska he kannattavat aborttia aina, kun nainen sitä haluaa, aborttia kannattavat aktivistit vastustavat kaikkia lakeja, jotka velvoittaisivat odotusajan tai ultraäänitutkimuksen tekemiseen. Pyynnöstä tehtävä abortti merkitsee myös sitä, ettei äidin tai syntymättömän lapsen terveydestä välitetä.

(3) VIETTÄVÄ PINTA; VIRHEELLINEN PÄÄTTELYKETJU (SLIPPERY SLOPE)

Harhaanjohtava virhe (kohdassa 1) voidaan ilmaista myös Slippery Slope -argumentin muodossa. Tarkemmin sanottuna tämä on väite, jonka mukaan politiikka, joka etenee asteittain tietyllä tavalla, käynnistää joukon olosuhteita, jotka lopulta johtavat merkittävään muutokseen.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET

Esimerkki: Jos alamme tarkistaa ostajien taustoja kaikkien aseostojen osalta, myös yksityisten aseostojen osalta asemessuilla, hallituksella olisi kattava tietokanta aseiden omistajista, mikä saattaisi lopulta johtaa yksityisten aseiden takavarikointiin.

(4) KYSYMYKSEN ESITTÄMINEN HARHAANJOHTAVASTI (BEGGING THE QUESTION FALLACY)

Argumentin premissi (logiikkaan kuuluvia alkuoletuksia, joiden pohjalta päättely etenee ja johtopäätökset tehdään) olettaa johtopäätöksen ilman, että oletukselle esitetään todisteita.
Esimerkki: Toisen lisäyksen mukaisten perusoikeuksiemme vuoksi asevalvontalainsäädäntö on perustuslain vastaista.

(5) TÄMÄN JÄLKEEN, TÄMÄN TAKIA -VIRHE (POST HOC)

Esimerkki Post Hoc -argumentista olisi väite, jonka mukaan yksi tapahtuma aiheutti toisen vain siksi, että se tapahtuimyöhemmin.
Esimerkki: Kokeiden tulokset osoittavat, että oppilaat, jotka käyvät kouluja, joissa opetetaan latinaa, menestyvät kaiken kaikkiaan paremmin.

(6) MERKITYKSELLISYYSVIRHEET (FALLACIES OF RELEVANCE)

Esitetään väitteelle tai päätelmälle perusteluja, jotka eivät tarkemmin tarkasteltuna ole vakuuttavia.

(7) SINÄ MYÖS -HARHALUULO (TU QUOQUE FALLACY)

Väitteen hylkääminen, koska sen esittäjä ei tee tosielämässä sitä, mitä hän sanoo tekevänsä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET

Esimerkki: Suosittelen, että lopetat tupakoinnin välittömästi. Siitä on merkittävä vaara terveydelle. Potilas sanoi: “Hei, katso kuka puhuu!. Lopetan, kun sinä lopetat”.

(8) VETOAMINEN SUOSIOON (APPEAL TO POPULARITY)

Kun joku esittää väitteen sen perusteella, mitä hän olettaa useimpien ihmisten ajattelevan, hän pyrkii suosioon.
Esimerkki: Verkkokauppa on investoinnin arvoinen liiketoiminta, johon tänään meidän on investoitava. Väärinkäsitys on laajalle levinnyt “bandwagon-ilmiön” vuoksi, joka kannustaa ihmisiä liittymään “samaan kelkkaan”. Kognitiivinen ennakkoluulo tunnetaan nimellä “bandwagon-ilmiö”. Sosiaalisen luonteensa vuoksi ihmiset ovat usein vallitsevan mielipiteen vaikutuksen alaisia.

(9) KOKONAISUUDEN VIRHEELLISYYS (THE FALLACY OF COMPOSITION)

Tämä väite perustuu oletukseen, että jos jokin osista on totta, sen on oltava totta myös kokonaisuudesta.
Esimerkki: jos McDonald’sin individualismin kulttuuri toimii hyvin Ison-Britannian väestössä, se toimii varmasti myös ketjun markkinoilla.

(10) OSIEN VIRHEELLISYYS (THE FALLACY OF DIVISION)

Väität siis, että jos jokin on totta kokonaisuudesta, sen täytyy olla totta myös osista.
Esimerkki: Tiktokilla on enemmän katsojia Aasian maassa, minkä vuoksi intialainen sara katsoo enemmän Tiktokia kuin Kim Lontoosta.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET

(11) USEITA MERKITYKSIÄ (EQUIVOCATION)

Samassa väitteessä käytetylle keskeiselle termille on kaksi tai useampia merkityksiä, ja väitteen näennäinen oikeellisuus riippuu jommastakummasta näistä merkityksistä.

Esimerkki: Toimivaltaisella oikeusviranomaisella on valtuudet kumota mikä tahansa laki. On olemassa sääntö, jota kutsutaan painovoiman laiksi. Siksi hallitus, jolla on riittävästi valtaa, voi julistaa painovoiman mitättömäksi.

(12) KIISTÄMÄTÖN ARGUMENTTI (ARGUMENTUM AD IGNORANTIAM)

Väitteen esittäjä joko olettaa väitteen olevan totta tai epätotta riippuen siitä, onko kukaan kiistänyt sen.

Esimerkki: Facebook on ainoa hauska maailmassa.

Muualla maailmassa on varmasti uskomattomia olentoja.

(13) KIELIOPISTA JOHTUVA VIRHE (AMPHIBOLY)

Harhaanjotamisen virheessä, jota kutsutaan amfiboliaksi, käytetään kielellistä moniselitteisyyttä. Amfibolian harhaluulo tapahtuu, kun lausuman kielioppi, olipa se sitten kirjoitettu tai puhuttu, jättää tilaa useille tulkinnoille. Kirjoitettaessa monitulkintaiset väitteet johtuvat usein hankalasta lauseenrakenteesta.

Esimerkiksi: “Kaikilla kovakuoriaisilla on kuusi jalkaa. John Lennon on Beatle, joten John Lennonilla on kuusi jalkaa.”

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET

(14) VÄÄRÄ DILEMMA TAI VÄÄRÄ KAHTIAJAKO (FALSE DILEMMA OR FALSE DICHOTOMY)
tapahtuu, kun väite esittää kaksi mahdollisuutta, mutta antaa ymmärtää, että vain toinen niistä - ei koskaan molemmat - voi olla totta ja että muita vaihtoehtoja ei ole.
Esimerkki: Joko MacDonaldilla on enemmän asiakkaita tai Burger Kingillä, mutta Burger Kingin kieltämiseen on monia syitä, joten voimme sanoa, että MacDonaldilla on enemmän asiakkaita.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Joko Shakespeare on kirjoittanut kaikki hänelle osoitetut näytelmät tai sitten Bacon. On hyvä syy uskoa, että Shakespeare ei kirjoittanut kaikkia näytelmiä, jotka hänelle on liitetty.
Bacon kirjoitti siis kaikki Shakespearen näytelmät.

1) Väärä dilemma
2) Harhaanjohtaminen
3) Suosioon vetoaminen

Koska palaan lomalta sillä viikolla, ilmoitin perheelleni, etten voi osallistua tapaamiseen. Vaikka tapaaminen on perjantaina ja palaan kotiin torstaina, en kertonut heille valheita paluupäivästäni.

1) Useita merkityksiä
2) Olkiukko-argumentti
3) Kysymyksen esittäminen

Minulla on oikeus katsoa “The Real Worldia”. Siksi minulla on oikeus katsoa ohjelmaa.

1)Väärä dilemma
2)Harhaanjohtaminen
3) Useita merkityksiä

Jorge oli tehokas viestijä, koska hänellä oli vahvat julkiset puhetaidot.

1) Kysymyksen esittäminen
2) Kokonaisuuden virheellisyys
3) Kiistämätön argumentti

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Ei ole todisteita siitä, että geneettisesti muunnettujen elintarvikkeiden syöminen olisi haitallista, joten voimme olettaa, että ne ovat turvallisia.

1)Kysymyksen esittäminen

2) Kiistämätön argumentti

3)Kokonaisuuden virheellisyys

Vastustajani, senaattori Jones, äänesti uutta sukellusveneohjelmaa vastaan, koska hänen mielestään
Yhdysvalloilla ei pitäisi olla lainkaan puolustusta.

1) Olkiukko-argumentti

2) Väärä dilemma

3) Harhaanjohtaminen

Prinssi Charles on puhunut McDonald'sia vastaan sanomalla, että yhtiö tekee rahaa sillä, että se myy ruokaa, joka tekee ihmisistä lihavia. Pikaruokajätti McDonald's vastasi vetämällä yhtäläisyyksiä sen tarjonnan ja kaloripitoisten brittiläisten peruselintarvikkeiden, paahtopaistin ja oluen, välillä.

1)Kahden vääryyden harhaluulo

2) Väärä dilemma

3) Olkiukko-argumentti

Äiti: "Miksi valehtelit minulle siitä, minne menit viime yönä?" Tytär: "Sinä kiusaat minua aina. Mikset koskaan kysele veljeltäni?"

1) Harhaanjohtaminen

2) Jakautumisen harhaluulo

3) Väärä dilemma

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Ameli, sanotte, että kannatan koulujen rahoituksen lisäämistä. Hyvin rahoitettu julkinen koulujärjestelmä on ratkaisevan tärkeä. John: Tarkoitatko, että meidän pitäisi vähentää... sotilasbudjettimme, jotta voimme ostaa lisää värikyniä ja spiraalivihkoja? Toisin sanoen haluatte, että maamme on helppo kohde terroristeille.

1)Harhaanjohtaminen

2) Jakautumisen harhaluulo

3) Väärä dilemma

John: Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että pikaruoan säännöllinen syöminen voi lisätä sydänja verisuonitautien ja diabeteksen riskiä. Hallituksen on valvottava tehokkaammin yrityssektoria.
Mutta sinä olet niin tekopyhä, amili ! Katselin eilen, kun söit Triple-Baconatorin, supertiheät ranskalaiset ja 64 unssia kokista.

1) Sinä myös

2) Olkiukko

3) Väärä dilemma

Missä määrin uskot olevasi perillä sosiaalisen median merkinnöistä? Et ole vielä edes kirjautunut.

1) Olkiukko

2) Väärä dilemma

3) Sinä myös

Kansallisella varallisuudella mitattuna Yhdysvallat on ykkönen. Siksi kaikilla amerikkalaisilla on oltava suuri varallisuus ja korkea elintaso.

1)Osien virheellisyys

2)Harhaanjohtaminen

3)Kokonaisuuden virheellisyys

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Konserttikävijöillä, jotka istumisen sijasta haluavat seistä, on yleensä paremmat näköyhteydet. Jos kaikki nousevat seisomaan, on mahdollista, että ihmiset näkevät paremmin.

1)Väärä dilemma

2) Koostumuksen virheellisyys

3)Harhaanjohtaminen

Uuden älypuhelimen julkaisu tänä viikonloppuna tarkoittaa, että kaikki ostavat sellaisen.

1)Suosioon vetoaminen

2)Harhaanjohtaminen

3) Väärä dilemma

Onnettomuus tapahtui heti sen jälkeen, kun musta kissa oli ylittänyt tieni. Onnettomuus johtui mustasta kissasta.

1) Väärä dilemma

2) Harhaanjohtaminen

3) Suosioon vetoaminen

Koska John on niin kauhea ihminen, kaiken, mitä hän sanoo, täytyy olla valheellista.

1) Koostumuksen virheellisyys

2) Harhaanjohtaminen

3) Olkiukko

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Veronkorotustoimenpiteen kannattajat esittävät sinulle todennäköisesti pesulaluettelon perusteluista, miksi se pitäisi toteuttaa. Senaattori Whitney Bertonin tuki tälle kauhealle toimenpiteelle pitäisi kuitenkin riittää upottamaan sen. Olette kuulleet hänestä - hänen uskotaan yleisesti syyllistyneen veropetokseen.

1) Koostumuksen virheellisyys
2) Harhaanjohtaminen
3) Olkiukko

Onnettomuus tapahtui heti sen jälkeen, kun musta kissa oli ylittänyt tieni. Onnettomuus johtui mustasta kissasta.

1) Koostumuksen virheellisyys
2) Harhaanjohtaminen
3) Olkiukko

Koska miehet ja naiset hyötyvät toistensa seurasta, yhteiset asuntolat olisivat loistava tapa parantaa opiskelukokemusta.

1) Kysymyksen esittäminen
2) Kokonaisuuden virheellisyys
3) Harhaanjohtaminen

Sikiön keskeyttämisen pitäisi olla laitonta. Mies, jolla on lapsia, ei ole automaattisesti vaarassa menettää työpaikkaansa.

1) Kokonaisuuden virheellisyys
2) Harhaanjohtaminen
3) Väärä analogia

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Äänestän konservatiiviehdokasta, koska hammaslääkärini uskoo hänen äänestävän.

- 1)Vetoaminen viranomaisiin
- 2)Harhaanjohtaminen
- 3) Suosioon vetoaminen

Jos oletetaan, että kaikki kiinalaiset ravintolat ovat yhtä hyviä kuin se, jossa viimeksi kävin, oletan nyt, että maailmassa ei ole huonoja kiinalaisia ravintoloita.

- 1)Väärä dilemma
- 2) Hätäinen yleistys
- 3) Suosioon vetoaminen

On joko aborttimyönteinen tai elämänmyönteinen, eikä kumpikaan kanta ole hyväksyttävä.

- 1) Väärä dilemma
- 2) Hätäinen yleistys
- 3) Suosioon vetoaminen

Mielenosoittajien, jotka ovat huolissaan ihmishenkien menetyksistä, pitäisi sen sijaan tarkastella pistoolien roolia lasten kuolemissa.

- 1) Harhaanjohtaminen
- 2) Hätäinen yleistys
- 3) Suosioon vetoaminen

TUNTEISIIN VETOAMINEN

USEIN KÄYTETYT LOOGISET VIRHEET/ MONIVALINTAKYSYMYKSET

Joko me vähennämme jyrkästi sosiaaliturvamenoja tai me ajaudumme konkurssiin.

1)Hätäinen yleistys

2) Suosioon vetoaminen

3) Väärä dilemma

LINKKI

Argumentoinnin virheet

https://www.skepsis.fi/jutut/virhelista.html

Joko karate tai laiskottelu ja perunalastujen syönti.

1)Hätäinen yleistys

2) Suosioon vetoaminen

3) Väärä dilemma

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

Jotta ihmiset saataisiin hyväksymään heikon argumentin johtopäätös, siihen liittyy yksi looginen har-haluulo, joka tunnetaan nimellä tunteisiin vetoaminen (kuten harhaanjohtava tai perusteeton). Hekilö, joka vetoaa tunteisiin argumentin aikana, saattaa in- kannanoton vuoksi pyrkiä lietsomaan yleisön kaunaa lähdettään kohtaan saadakseen sen vakuuttuneeksi siitä, että se on jätettävä huomiotta. Anna emotionaalinen puolustuksesi. “Jos mielestäsi on tärkeää tuntea empatiaa syytettyä kohtaan, miten olisi empatiaa myös hänen uhriaan kohtaan?” “Jos se on mielestäsi tärkeää, niin miten olisi empatia myös hänen uhriaan kohtaan?” Esimerkkinä voit yrittää vedota negatiiviseen tunteeseen vastapainoksi ensin herätetylle positiiviselle tunteelle. Tämä on vastakohta eetoksen ja logoksen per- suassiivisille menetelmille (vaikuttaminen perustuu puhujan hahmoon ja uskottavuuteen). Se liittyy läheisesti Aristoteleen ajatukseen pathoksesta, joka käsittelee ihmisten - erityisesti puhujien - vakuuttamista vetoamalla heidän tunteisiinsa.
On erittäin tärkeää ymmärtää tunnevetoomuksia, koska ne voivat olla vakuuttavia ja niitä käytetään usein eri yhteyksissä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

ESIMERKKEJÄ TUNTEISIIN VETOAMISESTA

Esimerkki emotionaalisesta puolustuksesta on: “He sanovat, että se, mitä tein, oli rikos, mutta en ole syyllinen, koska jos olen, joudun viettämään monta kauheaa vuotta vankilassa.” Tämä on hyvä esimerkki emotionaalisesta puolustuksesta. Tässä tapauksessa puhuja vetoaa tunnetasolla yleisön myötätuntoon (tai siihen liittyviin tunteisiin, kuten sääliin ja myötätuntoon) toteamalla, että jos hän on syyllinen, hän joutuu kärsimään epämiellyttävistä seurauksista, vaikka näillä seurauksilla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, onko hän syyllinen vai ei.

Tässä puhuja käyttää hyväkseen yleisön vihaa (tai vastaavia tunteita, kuten mielipahaa ja pahaa mieltä) arvostelemalla vastaanottajiaan. Hän myös käyttää hyväkseen yleisön solidaarisuuden tunnetta identifioitumalla yhdeksi heistä ja edistämällä me vastaan he -ajattelua. “Ja nuo yksilöt tuntevat olevansa meitä parempia, joten meidän ei pitäisi kuunnella, mitä heillä on sanottavaa syyllisyydestäni”, puhuja voi tässä esimerkissä lisätä toisena tunteisiin vetoamisena tukemaan ensimmäistä. Mikään tästä ei taaskaan loogisesti liity siihen, onko hän syyllinen vai ei, mutta se tehdään myös siksi, että yleisön käsitys hänen syyllisyydestään muuttuisi. Vaikka jälleen kerran mikään tästä ei loogisesti liity mitenkään siihen, onko hän syyllinen. Tällä pyritään myös muuttamaan yleisön käsitystä hänen syyllisyydestään.

“Ajattele lapsia” -strategiassa käytetään tunnepohjaisia vetoomuksia lasten oikeuksia tukevien väitteiden tueksi. Tällaisilla väitteillä pyritään herättämään voimakas tunnereaktio, koska useimmat ihmiset haluavat suojella lapsia vahingolta. Esimerkki yhdestä tällaisesta väitteestä on seuraava: “Miten on mahdollista argumentoida internetin sensuuria vastaan? Ajatelkaa niitä onnettomia lapsia, jotka saattavat altistua paheksuttavalle materiaalille.”

Lisäksi tunteisiin vetoaminen yhdistetään usein muihin retorisiin keinoihin ja loogisiin virheisiin. Rokotteet ovat luonnottomia; on vastenmielistä, että ihmiset laittavat vapaaehtoisesti jotain sellaista kehoonsa, kuten seuraavassa esimerkissä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

On älllöttävää, että ihmiset laittavat vapaaehtoisesti jotain sellaista kehoonsa, koska rokotteet ovat luonnottomia. Tässä väitteessä käytetään valheellista vetoamista luontoon yhdessä ihmisten vastenmielisyyden pyytämisen kanssa, jotta saadaan aikaan negatiivinen tunnereaktio johonkin tavallisuudesta poikkeavaan asiaan.
Tässä on toinen esimerkki siitä:

Toimittaja: Mitä mieltä olette puolueen johtajaa vastaan esitetyistä syytöksistä?

Poliitikko: Voi ei, taas yksi toimittaja, jolle suuret mediakonsernit maksavat tämän naurettavan agendan edistämisestä.

Tässä käytetään ad hominem -hyökkäystä, jossa vedotaan tunteisiin, jotta toimittajaa kohtaan saataisiin aikaan kielteinen tunnereaktio. Lisäksi se toimii punaisena lankana, jolla pyritään kääntämään huomio pois toimittajan ja yleisön ensisijaisesta kysymyksestä poliitikolle.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

TUNTEISIIN VETOAMISEN TYYPIT

Argumentit voivat vedota johonkin kahdesta päätyyppisestä tunnetyypistä:

- Negatiiviset tunteet
- Positiiviset tunteet

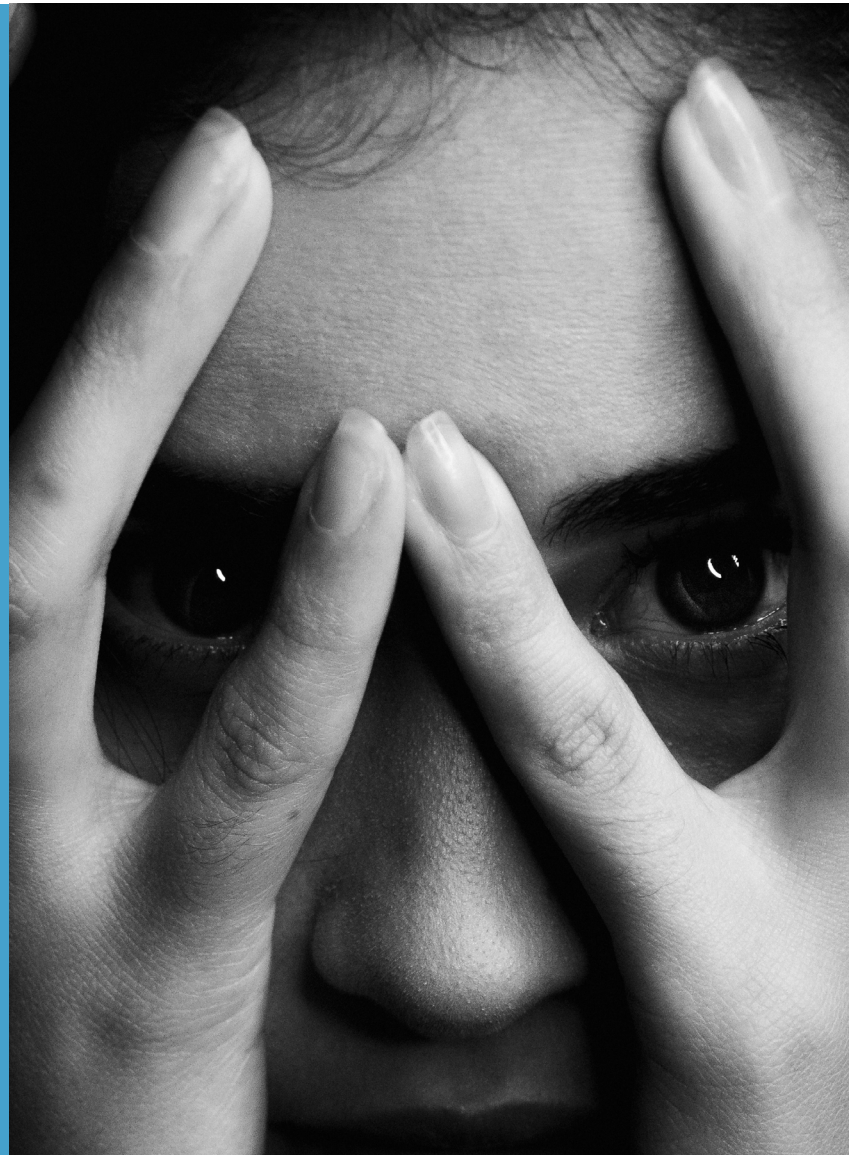

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

NEGATIIVISET TUNTEET PELKO JA AHDISTUS

Pelko on ainoa tunne, jota on tutkittu laajasti per- suasion yhteydessä. Tutkimusten mukaan pelko pakottaa ihmiset “irrottautumaan rutiineista ja kiinnittämään huomiota ulkoiseen maailmaan”, mikä sisältää myös myyntipuheet.
Lisäksi on havaittu, että pelko edistää poliittista osallistumista: “Kun ihmiset ovat huolissaan ehdokkaista, he osallistuvat todennäköisemmin politiikkaan. Ihmiset kiinnittävät enemmän huomiota poliittiseen ympäristöön, kun he ovat huolissaan poliittisista vaihtoehdoistaan.
Kun ihmiset ovat huolissaan mutta eivät innostu liikaa poliittista maisemaa hallitsevista ehdokkaista, he oppivat heistä enemmän (eli saavat uutta ja tarkkaa tietoa).”
Pelko aiheuttaa usein muutoksia asenteissa ja käyttäytymisessä. Seuraavat neljä muuttujaa “voivat kuitenkin vaikuttaa pelkoa herättävän viestin käsittelyn syvyyteen: (a) pelon tyyppi (kroonin- en vs. akuutti), (b) rauhoittavaa tietoa sisältävän viestin esiinnou- su, (c) suositellun käyttäytymisen tyyppi (esim. sairauden havait- seminen vs. terveyden edistäminen) ja (d) asian tuttuus.”

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

SYYLLISYYS

Kun joku rikkoo syvään juurtunutta moraalista, eettistä tai uskonnollista periaatetta, hän tuntee syyllisyyttä. Syyllisyyden vaikutusta vakuuttamiseen on tutkittu vain vähän. Toisin kuin pelkoon vetoaminen, tutkimukset osoittavat, että syyllisyys voi rajoitetusti laukaistuna parantaa tiettyjen tavoitteiden saavuttamista. Äärimmäistä syyllisyyttä herättämään tarkoitetut viestit voivat kuitenkin aiheuttaa vihaa, joka estää suostuttelun onnistumisen.

VIHA

Vihan vaikutusta suostutteluun ei ole vielä tutkittu. Kuitenkin muut tutkimukset “osoittavat, että vihan ja asenteiden muuttamisen välillä on hyödyllinen yhteys”. Tutkijat havaitsivat, että “sellaisten lainsäädäntötoimien hyväksyminen, joiden tarkoituksena on vastata tällaisiin huolenaiheisiin, korreloi nuorten rikollisuuteen ja kotimaan terrorismiin reagoidessa syntyneen vihan kanssa”. Toisin kuin pelko, viha liittyi keskeiseen (lähi)tiedonkäsittelyyn, mukaan lukien selkeiden signaalien huomioon ottaminen.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

Toisaalta tahattomasti tuotetun raivon “on osoitettu korreloivan kielteisesti asenteiden kanssa, kun reagoidaan oletettuihin syyllisyys- ja pelkovetoomuksiin”. Koska poliitikot saattavat tarkoituksellisesti lietsoa vihaa parantaakseen kannattajiensa motivaatiota ja osallistumista, raivon ilmeistä käyttöä on tutkittu myös poliittisissa kampanjoissa. Historioitsija Nicole Hemmerin mukaan amerikkalaisen ehdokkaan kyky hallita vihaansa riippuu kuitenkin siitä, kuka hän on.

SURULLISUUS

Aidsin, laittomien aineiden ja nuorten rikollisuuden yhteydessä surun kiihottuminen on yhdistetty asennemuutokseen.

INHO

Kun inho esitetään eläinkokeiden vastaisen propagandan yhteydessä, se yhdistetään kielteisesti mielipiteen muuttamiseen. Tämä on johdonmukaista sen ajatuksen kanssa, että inho saa ihmisen hylkäämään sen lähteen.

MUITA NEGATIIVISIA TUNTEITA ovat muun muassa ärtymys, suuttumus, närkästys, kateus, mustasukkaisuus, turhamaisuus, viha, ilkeys, inho, halveksunta, katkeruus, epäluottamus, sääli, turhautuminen, pettymys, pessimismi, kyynisyys, apatia, epätoivo, avuttomuus, häpeä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

POSITIIVISET TUNTEET

YLPEYS

Yhdessä helposti tunnistettavassa ylpeyttä ja vakuuttamista koskevassa tutkimuksessa tarkasteltiin kulttuurin roolia kuluttajien reaktioissa mainontaan ja havaittiin, että kollektivistisista kulttuureista (kuten Kiinasta) tulevat ihmiset olivat vastaanottavaisempia ylpeyteen perustuville vetoomuksille. Sen sijaan individualistisista kulttuureista (kuten Yhdysvalloista) tulevat ihmiset olivat vastaanottavaisempia empatiaan perustuville pyynnöille.

HELPOTUS

Joidenkin tutkijoiden mukaan ahdistus, jota seuraa helpotus, lisää pyynnön noudattamista enemmän kuin pelko, koska helpotus saa ihmiset väliaikaisesti pois tolaltaan, jolloin he ovat enemmän vastaanottavainen ehdotuksille. Helpotukseen perustuva vaikuttaminen on seurausta vähemmän huolellisesta tiedonkäsittelystä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

TOIVO
Tutkimukset ovat osoittaneet, että toivoon vetoaminen on tehokasta erityisesti sellaisten ihmisten kohdalla, jotka pitävät itseään alttiina pelolle. Adrienne Martin osoittaa tämän kirjassaan How We Hope (Kuinka toivomme), vaikka toivo mielletään ja ymmärretään usein abstraktiksi ajatukseksi. Aloitamme toivosta.

Sitten kohtaamme sen. Kun meillä on esimerkiksi tavoite, jonka haluamme saavuttaa, toiveemme onnistumisesta saa meidät ponnistelemaan riittävästi. Toivo muuttaa myös sitä, miten suhtaudumme muihin ihmisiin. Martin selittää, että kun pystymme samaistumaan johonkin ihmiseen, meillä on toiveita hänen menestyksestään, muutoksestaan tai henkilökohtaisesta kehityksestään.

MUITA POSITIIVISIA TUNTEITA ovat ilo, onnellisuus, mielihyvä, huvitus, jännitys, helpotus, optimismi, rohkeus, nöyryys, ystävällisyys, kiitollisuus, ihailu, myötätunto, sympatia, luottamus, kunnioitus, kiintymys ja rakkaus.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

Näiden tunteiden luokittelusta ei ole päästy yksimielisyyteen. Joitakin, kuten kyynisyyttä, ei aina pidetä tunteina. Toisia, kuten ylpeyttä, ei ole luokiteltu johdonmukaisesti, joten ne voidaan toisinaan luokitella sekä myönteisesti että kielteisesti.
Sama pätee myös muihin tunteisiin ja mielentiloihin, joita argumenteilla voidaan yrittää herättää, kuten yllätys, innostus, epävarmuus, empatia, ystävällisyys, toveruus, solidaarisuus, nostalgia ja luottamus. Tämä pätee myös niihin liittyviin ajatuksiin, kuten suosioon (argumentum ad populum), voimaan (argumentum ad baculum), imarteluun, kansallismielisyyteen (ja isänmaallisuuteen) ja seurauksiin, joita tällaisiin argumentteihin voidaan sisällyttää (argumentum ad consequentiam).
Käytännössä tunteiden erityinen luokittelu nykytilanteessa on tarpeetonta. Sen sijaan on ratkaisevan tärkeää määrittää tunnevetoomus ja tunne (tai siihen liittyvä tila), johon se kohdistuu. Tätä tehtäessä on ratkaisevan tärkeää muistaa, että jopa positiivisetkin
Tunteisiin voidaan vedota petollisella ja manipuloivalla tavalla, mikä johtaa epäsuotuisiin tuloksiin.
Lisäksi tunteisiin vetoamisen eri alatyyppejä voidaan nähdä argumenteissa, joissa käytetään useita tunteita. Muita harhaluuloja ovat esimerkiksi pelkoon ja toivoon vetoaminen. Ne ovat rakenteeltaan ja päämäärältään samankaltaisia, mutta eroavat toisistaan lähinnä niiden herättämien tunteiden osalta. On erimielisyyttä siitä, pitäisikö tiettyyn tunteeseen vetoavaa argumenttia kutsua “vetoamiseksi tunteeseen” vai varsinaisella tunteella, johon se liittyy (esim. “argumentti säälistä” tai “argumentum ad misericordiam”, “vetoaminen sääliin”). Mitä yleisempi tämäntyyppinen argumentti on, sitä todennäköisemmin se kuitenkin kulkee eri nimellä.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

TAPOJA VEDOTA TUNTEISIIN

Riippuen herätettävästä tunteesta, sen herättämisen syystä ja kohdeyleisöstä, on olemassa monia tapoja tehdä
niin. Usein käytettyjä menetelmiä ovat muun muassa seuraavat:

- Tarjotaan asiaankuuluvia sitaatteja tai anekdootteja.
- Metaforien tai tarinoiden käyttäminen.
- Väärien vertailujen käyttäminen.
- Kiihottavan ja mahdollisesti harhaanjohtavan kielenkäytön (esim. kielenkäyttö, joka epäinhimillistää jonkun vastustajaksi mielletyn henkilön).
- Puheiden esittäminen sydämellä ja intohimolla.
- Muita retorisia keinoja ja loogisia virheitä (esim. Gish gallop ja kiertoilmaisu).

(Gish gallop on retorinen tekniikka, jossa keskustelussa oleva henkilö yrittää kukistaa vastustajansa tarjoamalla liian suuren määrän argumentteja välittämättä näiden argumenttien tarkkuudesta tai vahvuudesta.)

MIKSI TUNTEISIIN VETOAMINEN VOI OLLA TEHOKASTA

Koska ihmiset ovat luonnostaan epärationaalisia, erityisesti koska heillä on taipumus käsitellä tietoa puolueellisesti ja asettaa intuitiivinen, emotionaalinen päättely etusijalle faktapohjaisen, loogisen ja analyyttisen päättelyn sijaan, tunteisiin vetoaminen voi olla tehokas retorinen keino, vaikka se onkin väärä. Lisäksi riitoihin liittyy usein tunteita. Niitä voidaan pitää loogisesti järkevinä, mikä saa jotkut yksilöt hyväksymään ne, vaikka se olisi epäloogista. Joskus voi esimerkiksi olla loogisesti perusteltua miettiä, saako tietty toimintatapa jonkun tuntemaan olonsa hyväksi vai pahaksi, mikä voi saada ihmiset ottamaan tämän näkökohdan huomioon, vaikka se ei ole argumentin kannalta merkityksellinen.

Lisäksi tunteisiin vetoavissa argumenteissa yhdistyvät usein pätevä päättely ja tunteiden virheellinen käyttö, mikä vaikeuttaa näiden argumenttien ongelmien havaitsemista ja niiden vakuuttavuuden vahvistamista.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

MITEN VASTATA TUNTEISIIN VETOAMISEEN

Voit vastata tunteisiin vetoamiseen ja vastustaa sitä monin eri tavoin:

1. Löydä looginen virhe: Voit osoittaa, miten kyseinen argumentti nojaa perusteettomasti tunteisiin esimerkiksi sanomalla, että “sillä, pidämmekö tästä henkilöstä vai emme, ei pitäisi olla merkitystä päätettäessä, oliko hänen tekonsa väärin”.

2. Kiinnitä huomiota manipulointiyritykseen: Voit esimerkiksi tunnistaa tunteen, johon argumentti vetoaa, ja selittää, mitä sillä yritetään saada yleisö ajattelemaan, sanomalla: “Yrität saada kaikki liian vihaisiksi nähdäkseen, että argumenttisi ei perustu mihinkään konkreettisiin todisteisiin.” “Yrität saada kaikki liian vihaisiksi nähdäkseen, että argumenttisi ei perustu mihinkään konkreettisiin todisteisiin.” Kuitenkin vastausta muotoillessasi sinun tulisi ottaa huomioon heidän tarkoituksensa ja se, kuinka luottavainen olet sen suhteen. Tätä varten sinun tulisi uskoa, onko argumenttia käyttänyt henkilö todennäköisesti tarkoittanut manipuloida kuulijoita.

3. Anna emotionaalinen puolustuksesi: “Jos mielestäsi empatia syytettyä kohtaan on tärkeää, miten olisi, jos myös hänen uhriaan kohtaan olisi empatiaa?”. Esimerkkinä voit vedota negatiiviseen tunteeseen tasapainottaaksesi ensin herätettyä positiivista tunnetta.

4. Pysy alkuperäisessä ajatuksenjuoksussasi: Voisit sivuuttaa tunteisiin vetoamisen ja pysyä alkuperäisessä ajatuksessasi sen sijaan, että vastaisit siihen suoraan.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA

Sinun tulisi ottaa huomioon muut retoriset keinot tai virheet vastauksessasi, kun vetoamista tunteisiin käytetään yhdessä niiden kanssa. Mieti skenaariota, jossa tunteisiin vetoamista käytetään yhdessä olkiukkoargumentin kanssa, jonka tavoitteena on esittää väärä kuva alkuperäisestä kannasta, jotta se olisi helpompi kumota. Käsittele sitten tätä käsitellessäsi tunteiden ongelmallista käyttöä.

Muista myös, että kaikki argumentit, joissa vedotaan tunteisiin tai viitataan niihin, eivät välttämättä ole vääriä vetoamisia tunteisiin, kun valitset, miten reagoit. Vaikka ajatus vetoaisikin virheellisesti tunteisiin, se ei välttämättä tarkoita, että sen johtopäätös olisi väärä.

MITEN VÄLTTÄÄ VÄITTELYÄ TUNTEISIIN VETOAMALLA

Sinun tulisi harkita, onko tunteiden herättäminen tai niistä keskusteleminen hyväksyttävää tietyssä väitteessä, jotta vältät perusteettomia tunteisiin vetoamisia. Jos koet, että näin toimiminen on järkevää, sinun tulisi toimia loogisesti. Sinun tulisi esimerkiksi välttää tunteiden käyttämistä yleisön harhauttamiseksi ja vapautuaksesi velvollisuudesta tukea kantaasi.

JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tunteisiin vetoaminen on looginen harhaluulo, jossa vedotaan ihmisten tunteisiin, jotta heidät saataisiin hyväksymään epäuskottavan (esimerkiksi petollisen tai perusteettoman) argumentin johtopäätös.

Keskustelussa joku, joka vetoaa tunteisiin, voi esimerkiksi yrittää suututtaa yleisön lähteelleen saadakseen heidät jättämään hänet huomiotta.

Koska ihmisillä on taipumus turvautua usein tunneperäiseen eikä analyyttiseen päättelyyn, nämä argumentit voivat vedota erilaisiin tunteisiin (kuten vihaan, pelkoon ja myötätuntoon).

Sinulla on kolme vaihtoehtoa, kun vastaat tunteisiin vetoamiseen:

- Osoita heidän epälooginen harhaluulonsa ja manipulointiyrityksensä.
- Pysykää alkuperäisessä ajatuksenjuoksussa.
- Esitä tunnepohjainen asiasi.

Pohdi, onko asianmukaista sisällyttää johonkin argumenttiin tunnekomponentti, ja jos on, voitko tehdä sen loogisesti järkevällä tavalla, jotta vältät vääränlaisten argumenttien esittämisen itse.

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA/ HARJOITUKSET

1. Jos mielestäsi empatia syytettyä kohtaan on tärkeää, miten olisi esimerkiksi empatia myös uhria kohtaan?

- o Emotionaalinen myötätunto
- o Emotionaalinen ponnistus
- o Emotionaalinen puolustus
- o Emotionaalinen syyllisyys

2. Kun joku rikkoo juurtunutta moraalista, eettistä tai uskonnollista periaatetta, hän tuntee?

- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti
- o Emotionaalinen vetoaminen syyllisyyteen
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoaminen suruun

3. Mikä saa ihmiset irtautumaan rutiineista ja kiinnittämään huomiota ulkoiseen maailmaan?

- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen
- o Emotionaalinen vetoaminen syyllisyyteen
- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti

4. Riippuen herätettävästä tunteesta, sen herättämisen syystä ja kohdeyleisöstä, on olemassa monia tapoja tehdä niin. Usein käytettyjä menetelmiä ovat muun muassa seuraavat EXCEPT?

- o Tarjotaan asiaankuuluvia sitaatteja tai anekdootteja.
- o Metaforien tai tarinoiden käyttäminen.
- o Todellisten vertailujen käyttäminen.
- o kiihottavan ja mahdollisesti harhaanjohtavan kielen käyttö

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA/ HARJOITUKSET

5. On erimielisyyttä siitä, pitäisikö tiettyyn tunteeseen vetoavaan väitteeseen viitata “tunteisiin vetoamisena” vai varsinaisella tunteella, johon se liittyy?

- o Emotionaalinen vetoaminen tunteisiin
- o Emotionaalinen vetoaminen sympatiaan
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoaminen inhoon.

6. Kun meillä on tavoite, jonka haluamme saavuttaa, mikä saa meidät ponnistelemaan sen eteen?

- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon
- o Emotionaalinen vetoomus toivoon
- o Emotionaalinen vetoomus onnellisuuteen
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen

7. Nuorisorikollisuuden ja kotimaan terrorismin vastaisten lainsäädäntötoimien hyväksyntä vastasi nuorisorikollisuuden ja kotimaan terrorismin aiheuttamia huolenaiheita?

- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoomus onnellisuuteen
- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon

8. Mitä tarjotaan eläinkokeiden vastaisen propagandan yhteydessä, joka liittyy kielteisesti mielipiteen muuttamiseen?

- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoaminen inhoon
- o Emotionaalinen vetoaminen suruun
- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA/ HARJOITUKSET

9. Joidenkin tutkijoiden mukaan mikä seuraa ahdistusta, joka lisää pyyntöjen noudattamista enemmän kuin pelko, koska helpotus saa ihmiset väliaikaisesti pois tolaltaan ja tekee heistä vastaanottavaisempia ehdotuksille?

- o Emotionaalinen vetoomus toivoon
- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen
- o Emotionaalinen vetoomus helpotukseen

10. Kun ihmiset ovat huolissaan mutta eivät liiaksi innostuneita poliittista maisemaa hallitsevista ehdokkaista, he oppivat heistä enemmän (eli saavat uutta ja tarkkaa tietoa) on esimerkki?

- o Emotionaalinen vetoaminen suruun
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon ja ahdistukseen
- o Emotionaalinen vetoomus helpotukseen
- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti

11. He sanovat, että se, mitä tein, oli rikos, mutta en ole syyllinen, koska jos olen, joudun viettämään monta kauheaa vuotta vankilassa.” Tässä tapauksessa puhuja vetoaa tunteisiin?

- o Emotionaalinen vetoaminen empatiaan
- o Emotionaalinen vetoomus toivoon
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon
- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon

12. Jos hän on syyllinen, hän joutuu kärsimään ikävistä seurauksista, vaikka näillä seurauksilla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, onko hän syyllinen vai ei. Puhuja leikittelee tässä yleisön?

- o Emotionaalinen vetoaminen suruun
- o Emotionaalinen vetoaminen syyllisyyteen
- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti
- o Emotionaalinen vetoaminen pelkoon

TUNTEISIIN VETOAMINEN

VARO TUNTEISIIN VETOAMISTA/ HARJOITUKSET

13. Miten on mahdollista vastustaa internetin keskusjumalanpalvelusta? Ajatelkaa niitä onnettomia lapsia, jotka saattavat altistua paheksuttavalle materiaalille, on esimerkki?

- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti
- o Emotionaalinen vetoaminen syyllisyyteen
- o Emotionaalinen vetoaminen puolustukseen
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen

14. Kulttuurin merkitys kuluttajien reaktioissa mainontaan ja havaitsi, että kollektivistisista kulttuureista tulevat ihmiset olivat vastaanottavaisempia?

- o Emotionaalinen vetoomus toivoon
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen
- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon
- o Emotionaalinen vetoaminen nautintoon

15. Koska poliitikot voivat tarkoituksellisesti lietsoa mitä tahansa parantaakseen kannattajiensa motivaatiota ja osallistumista, raivon ilmeistä käyttöä on tutkittu myös poliittisissa kampanjoissa?

- o Emotionaalinen vetoomus myötätuntoon
- o Emotionaalinen vetoaminen ylpeyteen
- o Emotionaalinen vetoaminen nautintoon
- o Vihaan vetoaminen emotionaalisesti

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

JOHDANTO/ TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

TAVOITTEET	Tavoitteena on, että opiskelija pystyy arvioimaan kattavasti eri verkkosivustojen sisällön luotettavuutta. Oppilas osaa tarkistaa tiedon oikeellisuuden ja vertailla eri tietolähteitä keskenään.
JOHDANTO	**Sosiaalisen median sisällön kriittiseen arviointiin kuuluu sen tarkastelu oikeudenmukaisella, puolueettomalla ja perusteellisella tavalla. Seuraavassa on muutamia vaiheita, joita voit noudattaa:** • Tarkista lähde: Tarkista tietolähteen uskottavuus. Onko kyseessä hyvämaineinen uutistoimisto tai henkilö, jolla on asiantuntemusta aiheesta? • Tarkista tarkkuus: Etsi todisteita sisällön väitteiden tueksi. Onko niiden tueksi käytetty luotettavia lähteitä? • Mieti asiayhteyttä: Mieti, missä yhteydessä tietoa jaetaan. Esitetäänkö se oikeudenmukaisesti ja tasapainoisesti vai onko se puolueellista tai sensaatiohakuista? • Etsi useita näkökulmia: Etsi erilaisia näkökulmia asiaan. Tämä voi auttaa sinua saamaan monipuolisemman käsityksen asiasta. • Varo tunteisiin vetoamista: Varo sisältöä, jossa käytetään tunnevetoomuksia manipuloidaksesi tai suostutellaksesi sinua. Näitä ohjeita noudattamalla voit arvioida sosiaalisen median sisältöä kriittisemmin ja tehdä tietoon perustuvia päätöksiä siitä, mihin uskot ja mitä jaat.

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

JOHDANTO/ TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

JOHDANTO

Desinformaatio ja harhaanjohtava tieto ovat molemmat väärän tai harhaanjohtavan tiedon muotoja. Näiden kahden termin välillä on kuitenkin joitakin keskeisiä eroja:

• Tarkoitus: Harhaanjohtavaa tietoa levitetään tyypillisesti tarkoituksellisesti, ja sen tarkoituksena on ihmisten harhauttaminen tai manipulointi. Väärinformaatiota taas saatetaan levittää tahattomasti, koska ei tunneta tai ymmärretä tosiasioita.

• Lähde: Disinformaatiota levittävät usein hallitukset, poliittiset järjestöt tai muut ryhmät, joilla on agenda edistää. Väärinformaatiota taas voi tulla monista eri lähteistä, myös yksilöiltä, jotka saattavat olla väärässä tiedossa tai tietämättömiä tosiasioista.

• Vaikutus: Harhaanjohtava informaatio on usein tehokkaampi keino manipuloida yleistä mielipidettä, koska sen levittämisellä on yleensä tietty tavoite. Väärinformaatio taas voi olla vain väärien tietojen tahatonta levittämistä. Kaiken kaikkiaan sekä disinformaatiolla että väärillä tiedoilla voi olla vakavia seurauksia, sillä ne voivat johtaa väärän tai vääränlaisen tiedon leviämiseen, joka voi muokata yleistä mielipidettä ja päätöksentekoa. On tärkeää olla varovainen ja arvioida kriittisesti kohtaamiamme tietoja sekä etsiä luotettavia tietolähteitä varmistaaksemme, että meillä on selkeä käsitys tosiasioista.

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

JOHDANTO/ TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

JOHDANTO

Deepfake on eräänlainen tekoälyyn perustuva videon manipulointi, jossa käytetään koneoppimisalgoritmeja syntetisoimaan aidon näköisiä tai kuulostavia kuvia, ääntä tai videota. Siinä luodaan synteettinen versio media-aineistosta, kuten videosta tai äänitallenteesta, käyttämällä koneoppimismallia, joka on koulutettu suurella todellisten esimerkkien tietokokonaisuudella.
Deepfake-teknologiaa voidaan käyttää monenlaisiin tarkoituksiin, kuten realistisen näköisten videoiden luomiseen viihdyttämistä tai markkinointia varten tai häijympiin tarkoituksiin, kuten väärän tiedon levittämiseen tai yleisen mielipiteen manipulointiin. Deepfake-teknologia on herättänyt huomattavaa huolta sen väärinkäyttöpotentiaalista, sillä sen avulla voidaan luoda vakuuttavia mutta valheellisia videoita, joita voidaan mahdollisesti käyttää ihmisten pettämiseen tai harhaanjohtamiseen.
Myös deepfake-teknologian eettiset vaikutukset herättävät huolta, sillä sen avulla voidaan luoda videoita, joissa ihmiset sanovat tai tekevät asioita, joita he eivät koskaan sanoneet tai tehneet. Jotkut asiantuntijat ovat vaatineet lisää sääntelyä ja valvontaa deepfake-teknologian väärinkäytön estämiseksi.

TOIMINNAN KUVAUS

Sosiaalisessa mediassa ja erilaisissa verkkoympäristöissä törmää monenlaiseen mediasisältöön, jonka luotettavuutta voi olla haastavaa arvioida. Oheinen työkalu auttaa sinua tarkastelemaan kriittisesti verkko- ja sosiaalisen median

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

JOHDANTO/ TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

TOIMINNAN KUVAUS

tekstejä ja pohtimaan syvällisemmin sisällön luotettavuutta.
Työkalu soveltuu erityisesti erilaisten tietoa tarjoavien verkkosisältöjen tarkasteluun. Tällaisia voivat olla esimerkiksi blogikirjoitukset, verkkoartikkelit, Instagram- tai Facebook-postaukset.

OHJEET TOIMINNAN TOTEUTTAMISESTA

Materiaalit:

- Video (kesto 4 minuuttia)
- Harjoitus (12 kysymystä)
- Arviointilomake
- Ohjeet (tämä asiakirja)

Vaiheet:

- Aloita katsomalla video
- Oppilas valitsee haluamansa verkkosivun
- Opiskelija vastaa kysymyksiin
- Vastaukset arvioidaan arviointilomakkeella
- Keskustelu opiskelijoiden havainnoistasäänтelyä ja valvontaa deepfake-teknologian väärinkäytön estämiseksi.

Viitteet / kirjallisuusluettelo

Aineistoa varten on saatu ideoita

ARONI-hankkeessa tuotettua työskentelydokumenttia (2019). Mediakasvatusseura ry ja Critical-hanke (2022).

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

1. Kuka on sisällöntuottajan edustaja?

Edustaako sisällöntuottaja esimerkiksi yritystä, järjestöä tai poliittista puoluetta? Se ei ehkä ole heti ilmeistä, mutta yritä etsiä pienintäkin tietoa riippumatta siitä, kuka tai mikä taho on mediasisällön takana.

2. Mikä on sisällöntuottajan asiantuntemus? Tutustu tarkemmin sisällöntuottajan taustoihin.

Muista, että kuka tahansa voi kutsua itseään jonkin aiheen asiantuntijaksi! Etsi perusteluja ja tosiasioita! Mihin “asiantuntijuus” perustuu? Onko henkilöllä esimerkiksi alan koulutusta tai muita saavutuksia?

3. Mitä mieltä olet sisällöntuottajasta? Tiedätkö jo jotain hänestä vai vakuuttaako hän sinut?

Otamme tietoa helpommin vastaan ihmisiltä, joihin luotamme, kuten esim. ystäviämme tai ihailemiamme ihmisiä.

4. Mitkä ovat sisällöntuottajan motiivit, eli mihin sisällöntuottaja pyrkii?

Haluaako hän esimerkiksi vakuuttaa sinut jostain asiasta vai... saada sinut ostamaan jotain? Ole varovainen, varsinkin jos sisällöntuottaja näyttää levittävän jotain ideaa tai työskentelevän markkinointimielessä!

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

5. Missä ja milloin sisältö on julkaistu?

Joskus esimerkiksi sosiaalisessa mediassa levitetään monta vuotta vanhoja uutisia!

6. Mikä voisi olla tekstin keskeinen väite, josta haluat saada tietoa?

Käytetään tunteisiin vetoavaa tarinankerrontaa. usein hyödyllisiä verkkosisällössä. Tarkempi tarkastelu voi paljastaa, että liikkuva tarina yrittää esimerkiksi myydä jotain.
Katso sisältöä ja yritä kaivaa esiin sen kova ydin!

7. Miten kirjoittaja perustelee väitteensä? Viittaako hän esimerkiksi lähteisiin?

Lähteiden tarkistaminen ja tarkempi tarkastelu on usein kannattavaa. Kiinnitä huomiota esimerkiksi siihen, kuinka tuore lähde on ja onko kyseessä tutkimus, verkkoartikkeli vai blogikirjoitus. Muista, että myös tutkimusten laatu voi vaihdella!

8. Jos sisällöntuottaja viittaa lähteisiin, kuinka laadukkaita nämä lähteet ovat?

“Reserch say” ei ole lähde! Uudelleen vastuullisiksi lähteiksi katsotaan yleensä esimerkiksi tunnetut virastot, tutkimuslaitokset, asiantuntijaorganisaatiot, uutistoimistot, riippumattomat tiedotusvälineet ja oppikirjat.

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

TYÖKALU VERKKOSISÄLLÖN KRIITTISEEN ARVIOINTIIN

9. Mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan?

Mieti, voisitko lähestyä asiaa eri tavalla?

10. Onko aiheesta muuta tietoa, jopa vastakkaista?

Käytä hakukonetta apuna ja vertaile osumia.
Millainen tietoa aiheesta löytyy muualta?

11. Mitä mieltä olet sisällön aiheesta?

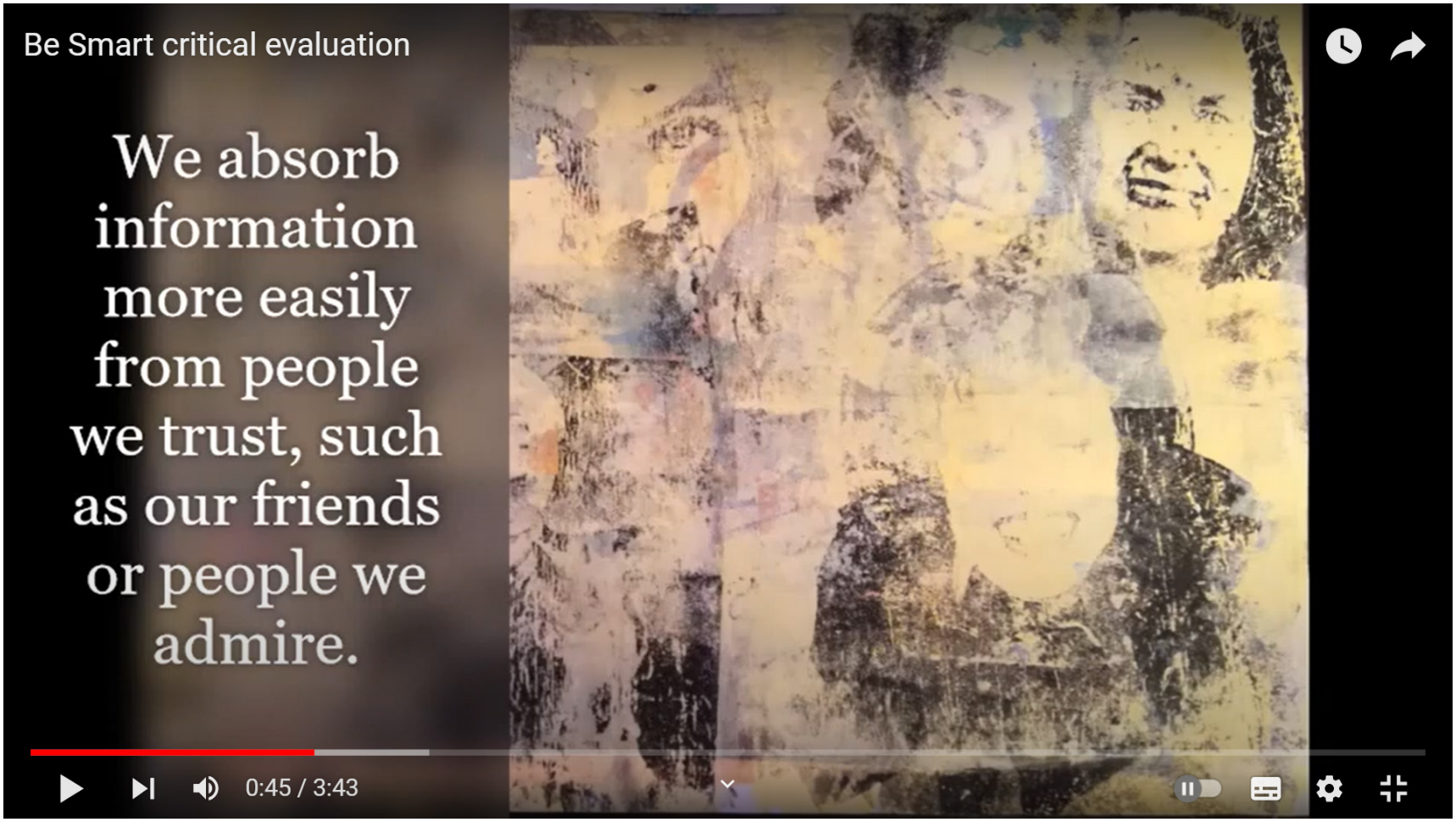
Ihminen omaksuu herkemmin tietoa, joka vahvistaa hänen ennakkokäsityksiään ja maailmankuvaansa. On hyvä tiedostaa,
miten omat asenteet vaikuttavat tiedon vastaanottamiseen ja omaksumiseen.

12. Epäiletkö jotain sisällössä?

Hälytyskellojen pitäisi soida varsinkin, jos jokin kuulostaa liian hyvältä ollakseen totta!

VERKKOSISÄLLÖN ANALYSOINTI

ANALYSOINTIIN LIITTYVÄ VIDEO

Be Smart critical evaluation

https://www.youtube.com/watch?v=n6xWucd8Ncw&t=46s

CHATGPT

TEHTÄVÄ

TAVOITTEET (VOIT MYÖS KOROSTAA TARPEITA) JOHON PYRITÄÄN	Interaktiivinen oppimistehtävä kriittisestä medialukutaidosta Tämä tehtävä auttaa harjoittelemaan kykyä arvioida ja tulkita ChatGPT:n antamia vastauksia. Tavoitteena on kehittää kriittistä ajattelua ja kykyä erottaa luotettava ja epäluotettava tieto toisistaan.
OSAAMINEN (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN), JONKA OPPIJOIDEN ODOTETAAN SAAVAN TOIMINNASSA.	Tarkastelemme erilaisia tilanteita, joissa saat vastauksia kysymyksiisi ChatGPT:stä. Tehtävänä on arvioida, voiko näihin vastauksiin luottaa vai ei. Erilaisia esimerkkejä tarkastelemalla on tehtävä päätös sen perusteella, voiko ChatGPT:n antamaan vastaukseen uskoa vai ei. Vastaukset perustellaan ja käytetään omaa kriittistä ajattelua päätöksen tukena.
KUVAUS TOIMINNASTA	Oppilaille näytetään infograafi, jossa on 5 QR-koodia. Koodit tarjoavat pääsyn esimerkkeihin ChatGPT:n vastauksista. Oppilas perustelee, miksi vastaus vaikuttaa oikealta tai väärältä.
OHJEET TOIMINNAN TOTEUTTAMISESTA (TARVITTAVA AIKA, MATERIAALIT JNE.).	Kesto: 1 tunti QR-koodin skannaussovellus tarvitaan ChatGPT-infograafin painettu versio

CHATGPT

TEHTÄVÄ

PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Oppimistehtäviä voi tehdä yksin tai pareittain. Lopuksi kaikki oppilaat voivat keskustella yhdessä siitä, miksi ChatGPT:n vastaukset olivat heidän mielestään oikeita tai vääriä.
KUNKIN TOIMINNAN POHDINTA- JA VALIDOINTIME-NETELMÄT	Jokaista esimerkkiä seuraa oikea vastaus selityksineen.
VIITTEET / KIRJALLI-SUUSLUETTELO	ChatGPT:n käyttö - Aloittelijoiden opas suomeksi: https://www.youtube.com/watch?v=pDvistjK3ys ja englanniksi: https://www.youtube.com/watch?v=Vayo2RSwcRY
MUUT ASIAANKUULUVAT TIEDOT	Opiskelijat voivat rekisteröityä ChatGPT:n käyttäjiksi, jos he eivät ole käyttäneet sitä aiemmin.

CHATGPT

ARVIOI VASTAUKSIA

Toivotamme sinut lämpimästi tervetulleeksi kriittistä medialukutaitoa käsittelevään interaktiiviseen oppimistapahtumaan!
Tämä tehtävä auttaa sinua harjoittelemaan kykyäsi arvioida ja tulkita ChatGPT:n vastauksista saatuja tietoja. Tavoitteena on kehittää kriittistä ajattelua ja kykyä erottaa luotettavat tiedot epäluotettavista tiedoista. Tehtävä kuvaus: tarkastelemme erilaisia tilanteita, joissa saat ChatGPT:ltä vastauksia kysymyksiisi. Arvioi, voiko näihin vastauksiin luottaa vai ei. Tutki esimerkkejä ja päätä, uskotko ChatGPT:n antamaa vastausta vai et. Voit perustella vastauksesi ja käyttää omaa kriittistä ajatteluasi päätöksesi tukena.
SKANNAA TAI KLIKKAA QR-KOODIA!

ESIMERKKI 1. MATKAILU

ESIMERKKI 2. OCEANS

ESIMERKKI 3. CAPITAL

ESIMERKKI 4. PANDEMIA

ESIMERKKI 5. INTERNET

Hienoa työtä harjoituksen kanssa! Kriittinen Medialukutaito on erittäin tärkeä taito nykymaailmassa, jossa tietoa on saatavilla monista eri lähteistä.

NETIKETTI

TEHTÄVÄ

TAVOITTEET	Tässä toiminnassa keskustelemme yleisistä verkkoetikettisäännöistä, matkapuhelinten etiketistä ja matkapuhelinten käytön vaikutuksesta opetukseen ja oppimiseen kouluissa. Tämä toiminta opastaa meitä siinä, miten käyttäytyä yleisesti hyväksyttyjen käytäntöjen tai sääntöjen mukaisesti, kun käytetään verkkoa ja matkapuhelimia, erityisesti kun seurustellaan ja ollaan vuorovaikutuksessa erilaisissa sosiaalisissa verkkoyhteisöissä ja käytetään matkapuhelimia.
OSAAMINEN (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Ensin opimme, mitä Netiketti tarkoittaa; se muodostuu sanoista netti ja etiketti. Netiketti kuvaa siis käyttäytymissääntöjä, jotka koskevat kunnioittavaa ja asianmukaista internet-viestintää. Netikettiä kutsutaan yleensä Internet-etiketiksi. Ne eivät ole oikeudellisesti sitovia sääntöjä, vaan suositeltavia etikettisääntöjä. Erityisesti älypuhelinten käytössä on noudatettava netikettiä.
LYHYT TEOREETTINEN KUVAUS TOIMINNASTA, KUVAUS ITSE TOIMINNASTA	Opiskelijat tutustuvat verkkoetiketin sääntöihin oheismateriaalin avulla ja tutkimalla itsenäisesti, mitä verkkoetiketistä löytyy eri verkkolähteistä. Vertailemme myös kokemuksiamme matkapuhelimen huomaamattomasta käytöstä esimerkiksi kirjastoissa, junissa tai muut liikennevälineet. Opimme myös, että matkapuhelimeen puhumisen lisäksi puhelimen valo tai videoiden katselu puhelimessa ilman kuulokkeita voi häiritä kanssakäyttäjiämme.

NETIKETTI

TEHTÄVÄ

OHJEET TOIMINNAN TOTEUTTAMISESTA	Kesto: 1-2 tuntia Internet-yhteys, älypuhelimet
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Oppimistehtäviä voi tehdä yksin tai pareittain. Lopuksi kaikki oppilaat voivat keskustella yhdessä siitä, miksi netiketti ja älypuhelimen etiketti ovat tärkeitä ja suositeltavia.
KUNKIN TOIMINNAN POHDINTA- JA VALIDOINTIMENETELMÄT	Jokaista esimerkkiä seuraa oikea vastaus selityksineen.
VIITTEET / KIRJALLISUUS	Mikä on netiketti?: https://www.kaspersky.fi/resource-center/preemptive-safety/what-is-netiquette Älylaitteiden etikettivinkkejä: https://mediakasvatus.fi/digiperhe/2020/04/millainen-on-sinun-alylaite-etikettisi/
MUUT ASIAANKUULUVAT TIEDOT	Keskustelu vanhempiesi kanssa

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

Netiketti muodostuu sanoista netti ja etiketti. Netiketti kuvaa siis käyttäytymissääntöjä, jotka koskevat kunnioittavaa ja asianmukaista internet-viestintää. Netikettiin viitataan yleensä nimellä Internet etiketti. Ne eivät ole oikeudellisesti sitovia sääntöjä, vaan suositeltavia etikettisääntöjä.

Älypuhelinten käytössä on noudatettava myös netikettiä.

Tässä toiminnassa keskustelemme yleisistä verkkoetikettisäännöistä, matkapuhelinten etiketistä ja matkapuhelinten käytön vaikutuksesta opetukseen ja oppimiseen kouluissa.

Noudattamalla netikettiä olet oma tuomarisi sosiaalisen median käyttäytymisessä.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

NETIKETTIÄ KOSKEVAT PERUSSÄÄNNÖT

Noudata ainakin näitä perussääntöjä, jotta virtuaalivi-estintä sujuisi ongelmitta:

1. Aseta oikeat ihmiset etusijalle.

2. Pysy huomaavaisena.

3. Älä kerro liikaa.

4. Kunnioita muiden ihmisten yksityisyyttä.

5. Älä lähetä roskapostia.

6. Vastaa nopeasti sähköposteihin ja viesteihin.

7. Auta hallitsemaan liekkisotia.“Flaming” on sitä, mitä ihmiset tekevät, kun he ilmaisevat vahvasti kannatta-mansa mielipiteen pidättelemättä tunteita.

Se on sellainen viesti, joka saa ihmiset vastaamaan: “Älä viitsi, kerro meille, miltä sinusta todella tuntuu.” Taktiik-ka ei ole sen tavoite.
Kieltääkö Netiketti liekittämisen? Ei suinkaan. Flaming on pitkä kannanotto ja lopuksi, tarkistakaa kielioppi- ja kirjoitusvirheet!

Katso seuraavasta osiosta lisää vinkkejä siitä, miten olla kohtelias muille.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

LISÄÄ VERKKOETIKETTISÄÄNTÖJÄ
1. Kunnioita tekijänoikeuksia. Tekijänoikeutta loukataan, kun kopioit ja levität laittomasti jonkun toisen teosta. Luvattomasta tiedostojen jakamisesta voidaan määrätä rangaistuksia, jotka vaihtelevat sakoista kahden vuoden vankeusrangaistukseen.
2. Älä plagioi. Plagiointi on toisen henkilön työn käyttämistä ilman alkuperäisen lähteen asianmukaista mainintaa.
3. Tarkkaile oikeinkirjoitusta ja kielioppia. Kirjoita tiiviisti ja ytimekkäästi. Anna sähköpostiviestillesi mielekäs otsikko, joka kuvaa viestisi sisältöä.
4. Hanki hyvä virustorjuntaohjelma ja tarkista liitetiedostot ennen niiden avaamista.
5. Kunnioita yksityisyyttäsi. Älä esimerkiksi lähetä sähköposteja eteenpäin ilman alkuperäisen lähettäjän lupaa.
6. Ole varovainen huumorin ja ironian kanssa. Jos selkeää kehonkieltä ja äänensävyä ei ole, sähköiset viestit tulkitaan helposti väärin. Voit käyttää hymiöitä, jos haluat varmistaa, että lukija ymmärtää, että vitsailet. Hymiöiden liiallinenkin käyttö voi kuitenkin ärsyttää joitakin ihmisiä.
7. Älä sano viestissä mitään sellaista, minkä et halua olevan julkista tietoa.
8. Isojen kirjainten käyttöä pidetään usein loukkauksena, eikä se siksi ole aina kohteliasta.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

LISÄÄ VERKKOETIKETTISÄÄNTÖJÄ

9. Älä liitä hyvin suuria tiedostoja sähköpostiviestiin ilman vastaanottajan lupaa. Vastaanottajalla voi olla hidas verkkoyhteys, ja erittäin suuren tiedoston lähettäminen voi sitoa hänen tietokoneensa pitkäksi aikaa.

10. Mieti, kenelle lähetät kiertokirjeitä. Ihmisillä on usein kiire, ja on viisasta tarkistaa, haluavatko he saada tällaista postia. Kiertokirjeet voivat myös sisältää viruksia.

11. Lähetä uutisryhmiin ja keskusteluryhmiin vain sellaisia viestejä, jotka liittyvät ryhmän aiheeseen.

12. Ole kohtelias ja kunnioita muiden mielipiteitä.

13. Ajattele ennen kuin kirjoitat. Kaikki verkossa julkaistut ja tallennetut yksityiset tiedot voivat elää verkossa, vaikka kuvat ja tekstit poistettaisiin tietokoneeltasi tai verkosta. Tiedot on jo kopioitu esimerkiksi verkkoarkistointipalveluihin, ja niitä on käytännössä mahdotonta saada takaisin.

14. Älä kerro kenellekään sukunimeäsi, osoitettasi, kotiosoitettasi, puhelinnumeroasi tai koulusi nimeä.

15. Älä paljasta luottokorttisi numeroita, pankkitietojasi, passiasi tai muita tärkeitä asiakirjoja.

16. Älä anna tuntemattomille henkilötietoja itsestäsi tai tuntemistasi ihmisistä.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

LISÄÄ VERKKOETIKETTISÄÄNTÖJÄ

17. Pidä salasanasi omana tietonasi! Älä jaa sitä edes parhaiden ystäviesi kanssa.

18. Pyydä vanhemmiltasi tai muilta aikuisilta lupa tallentaa tietokoneellesi materiaalia internetistä. Muista, että tietokoneohjelmia ja tietokantoja ei saa kopioida edes omaan käyttöön ilman tekijän lupaa, elleivät ne ole niin sanottuja ilmaisohjelmia. Koulun tietokoneille ei saa asentaa ohjelmia tai ladata tiedostoja ilman opettajan lupaa.

19. Pyydä myös lupa ennen kuin rekisteröidyt kilpailuihin tai annat sähköpostiosoitteesi tuntemattomille.

20. Kerro vanhemmillesi tai muille aikuisille, jos joku lähettää sinulle kuvia, jotka ovat mielestäsi vastenmielisiä tai

21. Muista, että kukaan ei voi pakottaa sinua tekemään mitään! Jos keskustelet jonkun kanssa keskusteluryhmässä ja hän kysyy sinulta kysymyksen, johon et halua vastata, sinun ei ole pakko. Poistu sen sijaan keskusteluryhmästä.

22. Älä vastaa, vaikka joku sanoisi jotakin sinusta vastenmielistä tai ällöttävää.

23. Muista, että internetissä tapaamasi ihmiset eivät välttämättä ole sitä, mitä he sanovat olevansa!

24. Jos päätät tavata jonkun internetissä tapaamasi henkilön, älä koskaan tapaa häntä yksin. Tutun aikuisen on oltava mukana, kun tapaatte ensimmäisen kerran, ja tapaaminen on järjestettävä julkisella paikalla, ei jonkun kotona.

25. Muista, että monet tavallista paremmilta vaikuttavat tarjoukset ovat yleensä harhaanjohtavia.
Lähde: https://peda.net/urjala/uy/ohjeita/nettietiketti

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

ÄLYPUHELINTEN ETIKETTI

Älypuhelinten (matkapuhelinten) käytössä noudatetaan yleensä nettietikettiperiaatteita, joilla viitataan etikettiin tai kohteliaaseen käytökseen internetissä. Yksilöt voivat kuitenkin noudattaa näitä periaatteita eri tavoin.
Ota huomioon seuraavat neuvot:

Toisten ajan ja huomion kunnioittaminen:
Vältä älypuhelimen käyttöä tilanteissa, joissa se voi häiritä muita, kuten kokouksissa, tunneilla, teattereissa tai sosiaalisissa tilaisuuksissa. Älä avaa puhelintasi teattereissa esityksen aikana, koska sen valo häiritsee muita, äläkä videoi esitystä.

Yksityisyys:
Ole varovainen keskustellessasi arkaluonteisista tai yksityisistä tiedoista julkisilla paikoilla tai suojaamattomissa verkoissa. Kunnioita muiden yksityisyyttä ottamalla valokuvia tai videoita ilman heidän lupaansa.

Monitehtäväisyys:
Ole tietoinen ympäristöstäsi, kun käytät älypuhelinta, erityisesti tilanteissa, jotka vaativat täyden huomiosi (esim. kadun ylittäminen, ajaminen).

Ilmoituksen hallinnointi:
Mukauta ilmoitusasetuksia minimoidaksesi muille ja itsellesi aiheutuvat häiriöt.

Kirjastoissa:
Vältä matkapuhelimen käyttöä, keskity lukemaan kirjoja löytääksesi uusia ideoita ja kehittääksesi lukutaitoasi.

Hätätilanteet:
Hätätilanteissa käytä älypuhelinta vastuullisesti avun hakemiseen tai avun antamiseen.
Eurooppalainen hätänumero 112 ja palvelunumero 116 auttavat aikuisia ja lapsia hädässä. Ole selvillä siitä, mitä sanot soittaessasi hätänumeroon.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

PITÄISIKÖ ÄLYPUHELIMET JA MUUT DIGITAALISET LAITTEET KIELTÄÄ KOULUISSA JA KOULUTUKSESSA?

Pohjoismaissa on vihdoin tunnustettu vakava ongelma: lähes neljännes koulunsa päättävistä ei osaa lukea sen enempää kuin matematiikan alkeita. Itse asiassa on yleistä, että oppilaiden ei tarvitse kirjoittaa mitään lyijykynällä koulussa.

Opettajat sanovat, että kirjaa voi kuunnella, jos ei huvita lukea sitä. Lasten ja nuorten lukutaito heikkenee jatkuvasti, heidän sanavarastonsa supistuu, eivätkä he välttämättä edes tunne tuttuja sanoja tai ilmaisuja. Heidän keskittymisensä on usein heikkoa tai lähes olematonta. Kasvatamme lapsistamme lukutaidottomia digiriippuvaisia, ja samaan aikaan kun lasten luku- ja kirjoitustaito heikkenee, kouluihin tulvii digitaalisia laitteita uskonnollisella vimmalla.

Pitääkö lasten olla “digitaalisia natiiveja”, jotta he eivät putoa kehityksen eturintamasta? Mihin koulujen digitalisoituminen on johtanut? Suomalaisten lasten ja nuorten PISA-tulokset ovat laskussa.

Tarkastellaan nyt, mikä on voinut aiheuttaa edellä kuvatun tilanteen:

Vuoden 2023 maailmanlaajuisessa koulutuksen seurantaraportissa kehotetaan äskettäin käyttämään teknologiaa opetuksessa vain silloin, kun se tukee oppimistuloksia, ja tämä koskee myös älypuhelinten käyttöä.

Pitäisikö meidän suojella lapsia ja nuoria matkapuhelinten liialliselta käytöltä?

Raportti osoittaa, että teknologia voi tukea oppimista joissakin yhteyksissä, mutta ei silloin, kun sitä käytetään liikaa tai epäasianmukaisesti. Erityisesti älypuhelinten käyttö voi häiritä oppimista luokkahuoneissa. Eräässä tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin esiopetuksesta korkea-asteen koulutukseen 14 maassa, todettiin, että se häiritsee oppilaita oppimisesta. Jo pelkkä matkapuhelimen läsnäolo ja ilmoitusten tulo riittää siihen, että oppilaat menettävät huomionsa käsillä olevasta tehtävästä. Eräässä tutkimuksessa havaittiin, että

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

PITÄISIKÖ ÄLYPUHELIMET JA MUUT DIGITAALISET LAITTEET KIELTÄÄ KOULUISSA JA KOULUTUKSESSA?

opiskelijoilta voi kestää jopa 20 minuuttia keskittyä uudelleen siihen, mitä he olivat oppimassa, kun heidän huomionsa oli häiriintynyt.
Matkapuhelinten käyttöä koulussa olisi rajoitettava. Se häiritsee oppimista.

Belgiassa, Espanjassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa älypuhelinten poistaminen kouluista paransi raportissa mainitun tutkimuksen mukaan oppimistuloksia erityisesti niiden oppilaiden osalta, jotka eivät suoriutuneet yhtä hyvin kuin ikätoverinsa.

Digitaalinen vallankumous tarjoaa mittaamattomia mahdollisuuksia, mutta aivan kuten on varoitettu siitä, miten sitä pitäisi säännellä yhteiskunnassa, samanlaista huomiota on kiinnitettävä siihen, miten sitä käytetään koulutuksessa.

Tietosuojaan, turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet ovat myös taustalla keskusteluissa, joita käydään joidenkin tekniikoiden käytöstä kouluissa, erityisesti nuorten oppilaiden keskuudessa.
Yksityisyyden suojaan liittyy huolenaiheita, kun tietyt sovellukset keräävät käyttäjän tietoja, jotka ovat tarpeettomia sovellusten toiminnan kannalta. Tällä hetkellä kuitenkin vain 16 prosentissa maista taataan nimenomaisesti koulutuksen tietosuoja lailla.
Eräässä analyysissä todettiin, että 89 prosenttia 163:sta pandemian aikana suositellusta koulutusteknologiatuotteesta saattoi tutkia lapsia. Lisäksi 39 hallitusta 42:sta, jotka tarjosivat verkko-opetusta pandemian aikana, edisti käyttötapoja, jotka vaaransivat lasten oikeudet tai loukkasivat niitä.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

TOIMINNAN OHJAAMINEN OHJAAJILLE (AIKUISET, OPETTAJAT, NUORISO-OHJAAJAT).	Luokkatila, joka mahdollistaa pienryhmätyöskentelyn. Resurssit Pahvia ja kyniä pelisääntöjen kirjoittamista varten. Kesto 15-45 minuuttia.
Nuorelle sopiva käyttäytyminen voi vaihdella kontekstista, kulttuurinormeista ja henkilökohtaisista arvoista riippuen.	

Seuraavassa on kuitenkin joitakin yleisiä ohjeita nuorelle sopivasta käyttäytymisestä:

KUNNIOITUS	Kunnioituksen osoittaminen itseä ja muita kohtaan on ratkaisevan tärkeää. Siihen kuuluu olla kohtelias, kuunnella tarkkaavaisesti, käyttää sopivaa kieltä ja kohdella muita ystävällisesti ja empaattisesti.
VASTUU	Vastuun ottaminen teoistaan ja valinnoistaan on tärkeä osa kypsyyttä. Siihen kuuluu vastuun kantaminen tehtävistä, velvoitteiden täyttäminen ja omien tekojen seurausten pohtiminen.
REHELLISYYS	Rehellisyys ja rehellisyys rakentavat luottamusta ja edistävät terveitä ihmissuhteita. Nuorten tulisi pyrkiä olemaan rehellisiä, myöntämään virheet ja välttämään epärehellistä tai vilpillistä käytöstä.
ITSEKURI	Itsekurin kehittäminen auttaa nuoria saavuttamaan tavoitteensa ja kasvamaan vastuullisiksi aikuisiksi. Tähän kuuluu tehokas ajankäyttö, tärkeysjärjestyksen asettaminen ja myönteisten valintojen tekeminen myös kiusausten tai vastoinkäymisten edessä.

NETIKETTI

NETIKETIN SÄÄNTÖJÄ

EMPATIA	Empatian kasvattaminen antaa nuorille mahdollisuuden ymmärtää toisia ihmisiä ja olla yhteydessä heihin syvemmällä tasolla. Siihen kuuluu herkkyys toisten tunteille ja näkökulmille, myötätunnon osoittaminen ja aktiivisen kuuntelemisen harjoittelu.
AVOIMUUS	Avoimuus antaa nuorille mahdollisuuden hyväksyä erilaisia näkökulmia, ideoita ja kulttuureja. Se edellyttää halukkuutta oppia toisilta, erilaisten näkökulmien huomioon ottamista ja ennakkoluulojen tai tuomitsemisen välttämistä.
RISTIRIITOJEN RATKAISEMINEN	On tärkeää kehittää taitoja ratkaista ristiriitoja rauhanomaisesti ja rakentavasti terveiden suhteiden kannalta. Nuorten tulisi oppia tehokkaita viestintä-, neuvottelu- ja kompromissitekniikoita, jotta he voivat selviytyä erimielisyyksistä kunnioittavasti.
DIGITAALINEN KANSALAISUUS	Nykypäivän digitaaliaikana asianmukainen käyttäytyminen ulottuu myös verkkovuorovaikutukseen. Nuorten tulisi harjoittaa vastuullista digitaalista kansalaisuutta, johon kuuluu yksityisyyden kunnioittaminen, toisten kunnioittaminen verkossa, verkkokiusaamisen välttäminen ja teknologian vastuullinen käyttö.
TURVALLISUUST-IETOISUUS	Nuorten tulisi asettaa etusijalle oma ja muiden turvallisuus. Tähän kuuluu varovaisuus mahdollisesti vaarallisissa tilanteissa, tietoon perustuvien päätösten tekeminen ja avun hakeminen tarvittaessa.

On tärkeää huomata, että edellä esitetyt ohjeet ovat yleisiä ehdotuksia, ja yksittäiset olo uhteet saattavat vaatia lisä- tai muutoskäyttäytymistä. Kulttuuri- ja perhearvot sekä ikäkohtaiset odotukset on myös otettava huomioon, kun määritellään nuorelle sopivaa käyttäytymistä.

SOMEJÄTTILÄISET

SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISTEN VERTAILU

TAVOITTEET	Toiminnan tavoitteena on lisätä osallistujien ymmärrystä sosiaalisen median jättiläisten maailmasta. Tässä istunnossa tutustumme joihinkin johtaviin alustoihin, niiden vaikutukseen yhteiskuntaan ja niiden ainutlaatuisiin ominaisuuksiin vertailemalla Facebookia, X:ää (entinen Twitter), Instagramia ja LinkedIniä. (Toiminnan johtaja voi valita muita sosiaalisen median jättiläisiä, kuten Tik-Tok, Youtube jne.)
KOHDERYHMÄ	Nuorisotyöntekijät, nuoriso. Ikä: 18-70
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Tämä epävirallinen koulutus perustuu kokemuksellisen oppimisen ja vuorovaikutteisen osallistumisen vakiintuneisiin periaatteisiin. **1. Johdanto 10 min** Tervetuloa ja esittäytyminen Yleiskatsaus istunnon tavoitteisiin **2. Sosiaalisen median jättiläiset 15 min** Lyhyt katsaus Facebookiin, X:ään, Instagramiin ja LinkedIniin Niiden vaikutus yhteiskuntaan ja käyttäjiin. **3. Käyttäjäkokemus ja käyttöliittymä 10 mins** Käyttöliittymien vertaileva analyysi Miten käyttäjäkokemus vaikuttaa sitoutumiseen?

SOMEJÄTTILÄISET

SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISTEN VERTAILU

OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	**4. Ominaisuudet 10 min** Syvällinen tutustuminen kunkin alustan ainutlaatuisiin ominaisuuksiin Mitkä ominaisuudet vastaavat eri käyttäjäjoukkoja. **5. Sisältö ja yhteisö 10 min** Keskustelua siitä, minkälaista sisältöä kukin foorumi kannustaa Miten yhteisöt ja sitoutuminen eroavat toisistaan näillä foorumeilla? **6. Yksityisyys ja turvallisuus 10 min** Analyysi yksityisyyden suojaan liittyvistä huolenaiheista ja turvatoimista Miten alustat käsittelevät käyttäjätietoja? **7. Brändi ja liiketoimintamahdollisuudet 10 min** Tietoa mainonnasta ja liiketoimintamahdollisuuksista Yritysten menestystarinat ja haasteet näillä alustoilla **8. Yhteenveto ja loppukeskustelu 15 min** Avoin puheenvuoro osallistujien kysymyksille, pohdinnoille jne. Loppupuheenvuorot, kiitokset ja jatkotilaisuudet (jos käytettävissä).
AIKA	Noin 90 min, aikataulu on suuntaa-antava, osallistujat päättävät yhdessä kokonaisajan.
PAIKKA	Huone

SOMEJÄTTILÄISET

SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISTEN VERTAILU

MATERIAALIT	Kannettavat tietokoneet tai tabletit osallistujille (jos saatavilla) Projektori ja valkokangas Valkoinen taulu ja tussit. Tulostetut skenaariot ja roolikortit. Tarralaput ja tussit.
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Pyydä osallistujia arvioimaan kriittisesti sosiaalisen median jättiläisten plussia ja miinuksia kaikissa esityslistan aiheissa! Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta simulaatiosta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia.
VIITTEET/KIRJALLISUUS	Turvallinen sosiaalinen media lapsille https://www.npr.org/2011/07/11/137705552/ten-safe-social-net- working-sites-for-kids Mitä kaikkien tulisi tietää sosiaalisesta mediasta https://www.youtube.com/watch?v=z_3mjW2NVY4

SOMEJÄTTILÄISET

DIGILUKUTAITO JA IDENTITEETTI

Facebookin myötä anonymiteetti katosi, ja meillä kaikilla oli digitaalinen identiteetti.

Aluksi emme tienneet, mitä digitaalinen identiteetti tarkoittaa, joten olimme huolimattomia ja annoimme tietojamme Facebookille ajattelematta hetkeäkään.

Ihmisten sosiaaliset kohtaamiset alkoivat olla teknologiayrityksille rahanarvoisia. Esimerkiksi 2000-luvun alussa luotu Habbo Hotel oli alkeellinen virtuaalinen tila, jossa lapset ja nuoret käyttivät joskus järjettömiä summia ostaakseen virtuaalisia huonekaluja, joilla ei ollut mitään arvoa todellisessa maailmassa. Se oli alku kehitykselle, jota on vaikea pysäyttää.

Digitaalisesta kaupankäynnistä on nopeasti tulossa arkipäivää. Esimerkiksi digitaalista taidetta, pelirekvisiittaa ja vaatteita ostetaan ja myydään virtuaalitiloissa pelien ja chatin yhteydessä.

Suuret yritykset tulevat nopeasti näille markkinoille. Nike ja Adidas kilpailevat nyt digitaalisten lenkkareiden lanseeraamisesta. Samaan aikaan Facebookille, Googlelle ja muille yrityksille antamamme tiedot ovat aina hintalappu. Tiedot auttavat mainostajia näkemään, mitä pidämme houkuttelevana.

Jotta voisimme selviytyä tästä digitalisaation kehityksestä, tarvitsemme digitaalista lukutaitoa. Meidän on kyettävä suhtautumaan kriittisesti palveluihin, meistä kerättyihin tietoihin ja meille myytäviin digitaalisiin tuotteisiin. Kun jokainen tuleva sukupolvi viettää enemmän aikaa virtuaalisissa tiloissa kuin edellinen, digitaalisesta lukutaidosta tulee heille yhä tärkeämpi kansalaistaito.

SOMEJÄTTILÄISET

KEITÄ OVAT SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET

TAVOITTEET	Vuorovaikutteinen oppimistehtävä sosiaalisen median jättiläisten osalta: Tehtävän tarkoituksena on lisätä osallistujien ymmärrystä sosiaalisen median jättiläisten maailmasta. Tässä istunnossa tutustumme joihinkin johtaviin alustoihin, niiden vaikutukseen yhteiskuntaan ja niiden ainutlaatuisiin ominaisuuksiin vertailemalla Facebookia, X:ää (entinen Twitter), Instagramia ja LinkedIniä.
OPITUT TAIDOT (TIEDOT, TAIDOT, ASENTEET, KÄYTTÄYTYMINEN)	Tutustumme sosiaalisen median jättiläisiin ja niiden taustalla oleviin yrityksiin ja saamme tietää, että. Vaikka kyseessä on “sosiaalinen” media, sen taustalla olevat yritykset tekevät voittoa ja maksavat osinkoja omistajilleen. Tarkastelemme sosiaalisen median jättiläisten alustoja, Facebook. Instagram. X, Linkedin jne. Huomaamme, että ne keräävät paljon tietoa käyttäjistään. Arvioimme jättiläisten vaikutusta käyttäjiin ja yhteiskuntaan yleensä.
KUVAUS	Opiskelijoita pyydetään arvioimaan kriittisesti sosiaalisen median hyviä ja huonoja puolia.
KESTO	Kesto: 1 tunti

SOMEJÄTTILÄISET

KEITÄ OVAT SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET

MATERIAALIT	Kannettavat tietokoneet tai tabletit osallistujille (jos saatavilla) Projektori ja valkokangas Valkoinen taulu ja tussit
PEDAGOGISET SUOSITUKSET	Pyydä osallistujia arvioimaan kriittisesti sosiaalisen median jättiläisten plussia ja miinuksia kaikissa esityslistan aiheissa! Kiitä osallistujia heidän aktiivisesta osallistumisestaan ja sitoutumisestaan. Kerää palautetta simulaatiosta, myös siitä, mitä osallistujat pitivät arvokkaana ja mitä parannusehdotuksia.
VIITTEET/KIRJALLISUUS	Sosiaalisen median vertailu: https://www.newyorker.com/culture/cultural-comment/tiktokand-the-fall-of-the-social-media-giants.

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

Tässä toiminnassa keskustelemme sosiaalisen median jättiläisistä, siitä, keitä ne ovat, kuka ne omistaa ja miten ne ansaitsevat rahaa (Facebook). Lisäksi tarkastelemme muita ilmiöitä sosiaalisen median jättiläisten ympärillä.

1. SOSIAALISEN MEDIAN GLOBAALIT YRITYKSET

1. Facebook: Facebook on suurin sosiaalisen median foorumi, jolla on yli 2,8 miljardia kuukausittain aktiivista käyttäjää syys- tember 2021. Se omistaa muita suosittuja alustoja, kuten Instagramin ja WhatsAppin.
2. X: (entinen Twitter) on suosittu reaaliaikaisten uutisten, tiedon jakamisen ja mikrobloggaamisen foorumi. Sillä on yli 330 miljoonaa aktiivista käyttäjää kuukaudessa.
3. Instagram: Instagram on Facebookin omistama valokuvien ja videoiden jakamisalusta. Sillä on yli miljardi kuukausittain aktiivista käyttäjää, ja sitä käytetään laajalti visuaalisen sisällön jakamiseen.
4. LinkedIn: LinkedIn on sosiaalinen verkostoitumisalusta, joka keskittyy ammatillisiin yhteyksiin. Sillä on maailmanlaajuisesti yli 700 miljoonaa jäsentä, ja sitä käytetään työnhakuun, verkostoitumiseen ja alakohtaisiin keskusteluihin.
5. Snapchat: Snapchat on multimediaviestisovellus, joka tunnetaan katoavasta sisällöstä ja lisätyn todellisuuden suodattimista. Sillä on yli 500 miljoonaa aktiivista käyttäjää kuukaudessa.
6. Pinterest: Pinterest on visuaalinen löytö- ja kirjanmerkintäalusta, jossa käyttäjät voivat löytää ja tallentaa ideoita eri aiheista. Sillä on yli 450 miljoonaa kuukausittain aktiivista käyttäjää.
7. TikTok: TikTok on sosiaalisen median alusta lyhyiden videoiden luomiseen ja jakamiseen. Se saavutti valtavan suosion erityisesti nuoremman yleisön keskuudessa, ja sillä on yli miljardi aktiivista käyttäjää kuukaudessa.

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

2. FACEBOOK VALVOO JA RAHOITTAA

Facebookin käyttäjille on melko epäselvää, mistä ja miten Meta Platforms, Facebookin, Instagramin ja WhatsAppin omistaja, saa rahansa ja voittonsa. Vaikka heidän palvelunsa on näennäisesti ilmainen, käyttäjä itse (sinä) on tuote, jonka Meta Platforms myy mainostajille.

Sinut ja yli 3 miljardia käyttäjää profiloidaan jatkuvasti käyttäytymisen, digitaalisesti seurattujen liikkeiden, halujen ja mielihalujen mukaan, ja tätä kohdennettua tietoa myydään. Meta-alustoille kohdennetun profiloinnin ja mainonnan myyminen on arvokasta. Meta Platformsin osavuosikatsauksen mukaan se tuotti Yhdysvalloissa ja Kanadassa keskimäärin 56 dollaria käyttäjää kohti kolmen kuukauden aikana. Euroopassa tulot käyttäjää kohti olivat paljon pienemmät, vajaat 6 euroa kuukaudessa, mikä on silti paljon, kun käyttäjäkunta on valtava.... Kymmenessä vuodessa Facebookin tulot käyttäjää kohti ovat yhdeksänkertaistuneet Pohjois-Amerikassa ja kuusinkertaistuneet Euroopassa.

3. PITÄISIKÖ TIKTOK KIELTÄÄ LAILLA?

Ehdotuksemme ja itse asiassa pyyntömme on kyllä. Itse asiassa useat maat ovat tehneet niin, esimerkiksi Intia ja jotkut Yhdysvaltojen osavaltiot.
Käyttäjät (pääasiassa lapset) voivat tykätä ja kommentoida toistensa videoita. Tykkäykset, kommentit ja seuraajat ovat tärkeä osa TikTokia. Toisten reaktiot merkitsevät nuorille paljon. Seuraajien ja tykkääjien määrä kertoo, kuinka suosittu olet, ja se voi asettaa nuorille suuria paineita.

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

3. PITÄISIKÖ TIKTOK KIELTÄÄ LAILLA?

Se oli tarina siitä, miten yhdestä sovelluksesta kahdella nimellä tuli kaikkien aikojen nopeimmin kasvava sosiaalisen median sovellus: TikTok (maailmanlaajuinen yleisö) ja Douyin (Kiina).
Nyt, vuonna 2024, TikTokin matka alkavasta sovelluksesta sosiaalisen median titaaniksi on hämmästyttävä. Sen kasvupolku on edelleen hämmästyttävä, sillä se ylitti 1 miljardi aktiivista käyttäjää kuukaudessa vuonna 2021.
Maailmanlaajuisesti Android-käyttäjät käyttivät TikTokissa keskimäärin 95 minuuttia päivässä vuoden 2022 toisella neljänneksellä, enemmän kuin mikään muu sosiaalinen verkosto.
Seuraavassa taulukossa on yksityiskohtainen jaottelu TikTokin ja muiden johtavien sosiaalisten verkostojen keskimääräisestä sovelluksen sisällä vietetystä ajasta päivässä (minuutteina, vuoden 2022 toisesta neljänneksestä alkaen):

Social media	Average time spent per day (worldwide, Android users only)
TikTok	**95 minutes**
YouTube	**74 minutes**
Instagram	**51 minutes**
Facebook	**49 minutes**
X (Twitter)	**29 minutes**
Snapchat	**21 minutes**

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

4. MITÄ TIETOJA JOTKIN JÄTTILÄISET KERÄÄVÄT JA TALLENTAVAT KÄYTTÄJILTÄÄN

Sosiaalisen median jättiläiset keräävät ja tallentavat käyttäjistään monenlaisia tietoja. Kerättyjen tietojen tyypit voivat vaihdella alustoittain, mutta tässä on joitakin yleisiä esimerkkejä:

1. Henkilökohtaiset tiedot: Sosiaalisen median alustat keräävät yleensä käyttäjien rekisteröintiprosessin aikana antamia henkilötietoja, kuten nimiä, sähköpostiosoitteita, puhelinnumeroita ja syntymäaikoja.
2. Profiilin tiedot: Käyttäjät antavat usein profiileissaan lisätietoja, kuten sukupuolen, asuinpaikan, koulutuksen, työhistorian, kiinnostuksen kohteet ja parisuhdetilanteen.
3. Viestit ja sisältö: Sosiaalisen median alustat tallentavat käyttäjien luoman ja jakaman sisällön, mukaan lukien viestit, valokuvat, videot, kommentit ja viestit. Nämä tiedot voivat sisältää tekstiä, kuvia, sijaintitietoja ja aikaleimoja.
4. Käyttötiedot: Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi käyttäjien tykkäämät viestit, seuraamat sivut, tilit, joiden kanssa he ovat vuorovaikutuksessa, ja mainokset, joita he klikkaavat. Ne voivat myös kerätä tietoja laitteista ja selaimista, joilla alustaa käytetään.
5. Sijaintitiedot: Monet sosiaalisen median alustat keräävät ja tallentavat sijaintitietoja, jos käyttäjät ottavat käyttöön sijaintipalvelut. Näitä tietoja voidaan käyttää eri tarkoituksiin, kuten sijaintiin perustuvien ominaisuuksien tai kohdennetun mainonnan tarjoamiseen.
6. Evästeet ja seurantateknologiat: Sosiaalisen median alustat käyttävät evästeitä ja vastaavia seurantatekniikoita

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

4. MITÄ TIETOJA JOTKIN JÄTTILÄISET KERÄÄVÄT JA TALLENTAVAT KÄYTTÄJILTÄÄN	kerätäkseen tietoja käyttäjien selailutoiminnoista sekä niiden alustoilla että verkossa. Nämä tiedot auttavat profiloimaan käyttäjien kiinnostuksen kohteita ja tarjoamaan yksilöllistä sisältöä ja mainoksia. 7. Kolmannen osapuolen tiedot: Esimerkiksi mainostajat, tiedonvälittäjät tai muut verkkosivustot ja sovellukset, joiden kanssa niillä on kumppanuuksia. Nämä tiedot voivat parantaa käyttäjäprofiileja ja mainonnan kohdentamista. On tärkeää huomata, että kerätyt tiedot ja niiden käyttötavat voivat vaihdella eri alustojen välillä . Käyttäjien tulisi tarkistaa kunkin-alustan tietosuojakäytännöt ja -asetukset ymmärtääkseen, miten heidän tietojaan kerätään, tallennetaan ja jaetaan.
5. KETKÄ OMISTAVAT SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET?	Facebook (mukaan lukien Instagram ja WhatsApp): Mark Zuckerberg on Instagramin ja WhatsAppin omistavan Facebook Inc:n toinen perustaja, puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. X (entinen Twitter) on pörssiyhtiö, ja sen omistus jakautui aiemmin osakkeenomistajien kesken. Jack Dorsey, yksi Twitterin perustajista. Tällä hetkellä omistaja on Elon Musk (Tesla-yhtiön perustaja). LinkedIn: LinkedIn on Microsoftin omistuksessa. Microsoft osti LinkedInin vuonna 2016. Snapchat: Snap Inc. on Snapchatin emoyhtiö. Evan Spiegel, Bobby Murphy ja Reggie Brown perustivat Snapchatin. Pinterest: Pinterest on pörssiyhtiö, ja sen omistus jakautuu osakkeenomistajien

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

5. KETKÄ OMISTAVAT SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET?	kesken. TikTok: TikTokin omistaa kiinalainen yritys ByteDance. Zhang Yiming perusti ByteDancen vuonna 2012. Voidaan väittää, että näiden yritysten omistus voi ajan mittaan muuttua sulautumien, yritysostojen tai muiden liiketoimien seurauksena. Ajantasaisimman tiedon saamiseksi on tärkeää tarkastella joidenkin jättiläisten verkkosivustoja ja/tai joitakin luotettavia sanomalehtiä, jotka seuraavat jatkuvasti sosiaalisen median jättiläisiä.
6. SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET KERÄÄVÄT JA TALLENTAVAT TIETOJA SINUSTA.	Tutkimus paljastaa: Instagram jakaa eniten tietoja käyttäjistään kolmansien osapuolten kanssa. Facebookin omistama Instagram on noussut käyttäjätietoja keräävien ja jakavien sovellusten listan kärkeen. Pilvipalveluyritys pCloudin tekemän tutkimuksen mukaan Instagram kerää 79 prosenttia käyttäjien henkilötiedoista ja voi jakaa niitä kolmansille osapuolille. Kerättyihin tietoihin kuuluvat muun muassa hakuhistoria, sijainti, yhteystiedot ja taloudelliset tiedot. Raportissaan pCloud käytti Applen uutta AppStoren tietosuojakäytäntöä, joka paljastaa enemmän tietoa siitä, miten sovellukset käyttävät käyttäjiensä tietoja ja miten näitä tietoja siirretään.

SOMEJÄTTILÄISET

TEHTÄVÄ

6. SOSIAALISEN MEDIAN JÄTTILÄISET KERÄÄVÄT JA TALLENTAVAT TIETOJA SINUSTA.

Seurantaasi keräävät:
Yhteystietosi Tunnisteet
Sinuun (käyttäjään) liittyvät tiedot
Terveys- ja kuntotiedot
Tapahtumat
Sijainti
Yhteystietoluettelo
Arkaluonteiset tiedot
Käyttötiedot

Tietosuojakäytännöt voivat vaihdella esimerkiksi käyttämiesi ominaisuuksien ja ikäsi mukaan.

HANKEVIDEO

”Ole fiksu sosiaalisessa mediassa: Digital Skills for Critical Minds”
Erasmus+ -hankkeen promoanimaatio https://www.youtube.com/watch?v=Ax4ePxjYbEo

”Be Smart in Social Media: Digital Skills for Critical Minds” on Erasmus+ -ohjelmasta rahoitettu strateginen kumppanuushanke, jossa keskitytään esimerkkistrategioiden keräämiseen ja innovatiivisten resurssien luomiseen laajaa medialukutaitoa käsittelevää sähköistä käsikirjaa varten. Liettualaiset, virolaiset, suomalaiset, ranskalaiset ja italialaiset kumppanit kehittävät yhteistyössä tätä käsikirjaa, joka on räätälöity tukemaan nuorisotyöntekijöitä heidän päivittäisessä vuorovaikutuksessaan nuorten kanssa. Hankkeessa korostetaan digitaalista ja medialukutaitoa kriittisen ajattelun ohella, ja sen tavoitteena on parantaa nuorten digivalmiutta, joustavuutta ja valmiuksia erityiskoulutuksen ja resurssien kehittämisen avulla. Hanke hyödyttää myös laajempaa yleisöä, kuten kouluttajia, kansalaisjärjestöjen työntekijöitä ja sidosryhmiä, jotka ovat kiinnostuneita parantamaan digilukutaidon ja kriittisen ajattelun tuntemustaan erityisesti analysoitaessa pandemia- ja postpandemiaskenaarioita sosiaalisessa mediassa.

Median puolueellisuus https://www.youtube.com/watch?v=xuVhKIXotiM

Tiedotusvälineiden puolueettomuuden käytännön rajoituksiin kuuluu toimittajien kyvyttömyys raportoida kaikki saatavilla olevat tarinat ja tosiasiat sekä vaatimus, että valitut tosiasiat on yhdistettävä johdonmukaiseksi kertomukseksi. Tämä kyvyttömyys aiheuttaa joukkotiedotusvälineissä ennakkoluuloja, jotka liittyvät raportoitavien tapahtumien ja tarinoiden valintaan ja siihen, miten niistä uutisoidaan.

HANKEVIDEO

Väärinkäsityksen määritelmä

https://www.youtube.com/watch?v=pmxxx7Vtx34

Harhaluulot edustavat erilaisia päättelyvirheitä. Kun luet vakuuttavia kirjoituksia, kysy itseltäsi: Perustuuko kirjoittajan väite virheelliseen päättelyyn? Populistiset poliitikot, provokaattorit ja radikaalit perustavat puheensa ja lupauksensa usein virheisiin.

Työkaluja tiedotusvälineiden puolueellisuuden mittaamiseen

https://www.youtube.com/watch?v=P3U_Tr16Jrg&t=52s

Vääristymien mittaamiseen ja arviointiin on olemassa erilaisia välineitä. Richard Alan Nelsonin (2004) tutkimus Tracking Propaganda to the Source: Tools for Analyzing Media Bias raportoi, että yhteiskunta- ja viestintätieteissä käytetään ainakin 12 menetelmää, joilla analysoidaan ja kvantifioidaan puolueellisuuden olemassaoloa.

Bandwagon vaikutus[1] määritelmä

https://www.youtube.com/watch?v=ZtQzlEMtLNI

Tällä videolla määritellään ja selitetään lyhyesti Bandwagon-harhaoppi ja valotetaan sen seurauksia ja yleisiä väärinkäsityksiä.

1 bandwagon vaikutus on väitetty psykologinen ilmiö, jossa ihmiset siirtyvät voittajan puolelle. Poliittisten vaalien yhteydessä ilmiö tarkoittaa sitä, että mielipidemittauksissa suositun puolueen kannatuksen

HANKEVIDEO

Syyllisyys assosiaation perusteella -harhaluulo

https://www.youtube.com/watch?v=m22SUbL4zqw

Tällä videolla tarkastellaan käsitettä ”syyllisyys assosiaation perusteella” ja annetaan selkeä ja oivaltava selitys.

Guilt by association fallacy. Be smart in social media. Erasmus+ project.
https://www.youtube.com/watch?v=m22SUbL4zqw

HANKEVIDEO

YHTEENVETO

Be Smart in Social Media: Digital Skills for Critical Minds- hankkeet videot tarjoavat arvokkaita resursseja medialukutaidon opettamiseen, erityisesti auttamaan yksilöitä analysoimaan sosiaalista mediaa kriittisesti ja älykkäästi. Hankkeen promo-animaatiossa korostetaan Liettuan, Viron, Suomen, Ranskan ja Italian kumppaneiden yhteisiä ponnisteluja laajan medialukutaitoa käsittelevän sähköisen käsikirjan luomiseksi. Tämä resurssi on suunniteltu antamaan nuorille ja nuorten parissa työskenteleville ja kasvattajille valmiudet edistää nuorten digivalmiutta ja sietokykyä korostamalla kriittisen ajattelun merkitystä digi- ja medialukutaidossa. Käsittelemällä sosiaalisen median vuorovaikutuksen vivahteita hanke auttaa yleisöä navigoimaan verkkotiedon monimutkaisissa asioissa, erityisesti pandemia- ja pandemian jälkeisten skenaarioiden yhteydessä.

HANKEVIDEO

YHTEENVETO

Median puolueellisuutta käsittelevä video tarjoaa kriittisen katsauksen siihen, miten journalistiset valinnat juttujen valinnassa ja kerronnan rakentamisessa voivat johtaa puolueelliseen raportointiin. Tämä oivallus on ratkaisevan tärkeä medialukutaidon kannalta, sillä se korostaa, että on tärkeää kyseenalaistaa uutislähteiden kattavuus ja puolueettomuus. Näiden ennakkoasenteiden ymmärtäminen antaa yksilöille mahdollisuuden erottaa paremmin tiedotusvälineiden uutisoinnin taustalla olevat agendat ja kehittää vivahteikkaamman näkemyksen ajankohtaisista tapahtumista.

Mediassa esiintyviä ennakkoluuloja mittaavia välineitä käsittelevässä videossa esitellään erilaisia yhteiskuntatieteissä käytettyjä menetelmiä, joilla voidaan havaita ja kvantifioida mediassa esiintyviä ennakkoluuloja. Tämä tieto antaa yksilöille mahdollisuuden soveltaa järjestelmällisiä lähestymistapoja uutislähteiden analysoinnissa, mikä edistää näyttöön perustuvaa ymmärrystä mediasisällöstä. Antamalla katsojille näitä analyysivälineitä Be Smart in Social Media -hankkeemme parantaa heidän kykyään suhtautua kriittisesti sosiaalisessa mediassa kohtaamaansa tietoon ja arvioida sitä.

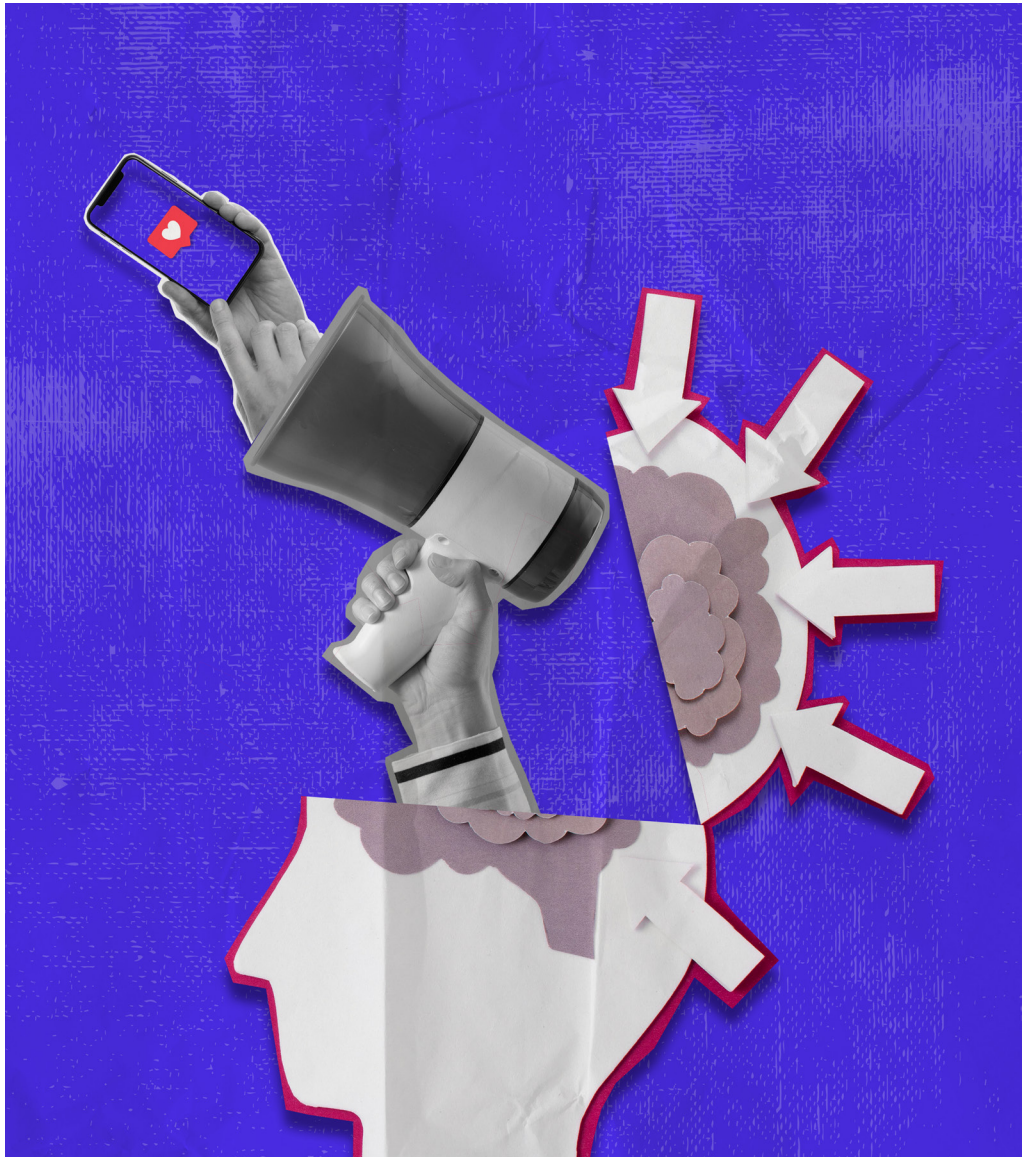
Kriittisen ajattelun opettamisessa ovat tärkeitä virheitä selittävät videot, mukaan lukien erityiset videot Bandwagon- ja Guilt by Association -vaikutuksista. Tunnistamalla yleiset virheet päättelyssä yksilöt voivat tehokkaammin arvioida sosiaalisen median viesteissä, poliittisissa puheissa ja muussa vakuuttavassa viestinnässä esitettyjä väitteitä. Näissä videoissa annetaan selkeitä määritelmiä ja esimerkkejä, joiden avulla monimutkaiset käsitteet ovat helposti lähestyttäviä ja käytännöllisiä jokapäiväisessä käytössä.

Lopuksi voidaan todeta, että nämä videot luovat yhdessä kattavan perustan medialukutaitokoulu-

HANKEVIDEO

YHTEENVETO

tukselle, edistävät kriittistä analyysia ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa digiaikana. Ne tarjoavat käytännöllisiä strategioita ja teoreettisia näkemyksiä, jotka ovat välttämättömiä sosiaalisen median monimutkaisessa maisemassa liikkumisessa, joten ne ovat korvaamattomia resursseja kasvattajille, nuorisotyöntekijöille ja kaikille, jotka ovat kiinnostuneita parantamaan digilukutaitojaan.

Co-funded by the European Union

Anmiro Oy
projects, evaluation, writing

MITRA FRANCE

TSDA MES

L'ORMA

PEOPLE to PEOPLE
Estonia

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.